काठमाडौं जिल्लाका गा.वि.स.हरूका साँस्कृतिक सम्पदाहरूको विवरण

(भाग १)

श्री ५ को सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

पुरातत्व विभाग

काठमाडौं, नेपाल

फोन : ४२५०६८३, ४२५०६८५, ४२५०६८६, फ्याक्स : ९७७-१-४२६२८५६

काठमाडौं जिल्लाका गा.वि.स.हरूका साँस्कृतिक सम्पदाहरूको विवरण

(भाग - १)

प्रकाशक

श्री ५ को सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

पुरातत्त्व विभाग

काठमाडौं, नेपाल

प्रकाशन मिति : २०६१ साल
मूल्य रू. : १००/-
मुद्रक : भेराइटी प्रिन्टर्स प्रा. लि., कुलेश्वर, फोन नं.: ४२७८८६९

भूमिका

नेपाल अधिराज्यभर छरिएर रहेका सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक सम्पदाहरू (मठ, मन्दिर, देवालय, शिवालय, पाटी, पौवा, गुम्वा, स्तुप, ढुङ्गेधारा एवं मूर्तिकला आदि) को सर्भेक्षण र अध्ययन गरी जनसमक्ष जानकारी गराउन क्रमबद्ध रुपमा लगत प्रकाशन गर्ने कार्यलाई पुरातत्व विभागले निरन्तरता दिंदै आएको छ। यस क्रममा विभागबाट वि.सं. २०४१ देखि २०४५ सम्ममा गरिएका नेपाल अधिराज्यका ७२ जिल्लाका सांस्कृतिक सम्पदाहरूको प्रारम्भिक सर्भेक्षण प्रतिवेदन प्रकाशित गरिसकिएको छ। काठमाडौं उपत्यकाका २ जिल्लाहरू मध्ये ललितपुरको लुँभु र बुङ्गमतीको वि.सं. २०५९, खोकना र ठेचोको वि.सं. २०६० र भक्तपुर जिल्लाका ठिमी, नगदेश र बोडेको वि.सं. २०६० मा प्रारम्भिक सर्भेक्षण प्रतिवेदन प्रकाशित भैसकेका छन्। काठमाडौं महानगरपालिकाको वडा नं. १ देखि २० सम्मका सांस्कृतिक सम्पदाहरू २०६०।६१ मा प्रकाशित भैसकेको छ। यस कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गर्ने उद्देश्यले काठमाडौंका २५ वटा गा.बि.स.हरूमा रहेका सम्पदाहरूको फोटो सहितको संक्षिप्त लगत विवरण पुस्तिका भाग १ र २ गरी पाठकहरूका समक्ष राख्ने प्रयास गरिएको छ। भाग १ मा १३ वटा गा.बि.स.हरूको लगत विवरण समावेश गरिएको छ।

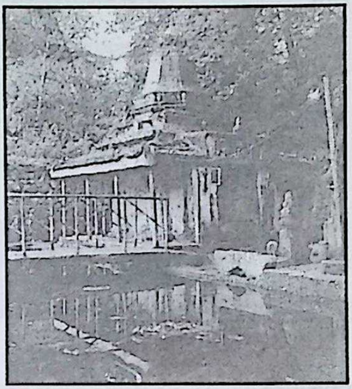
काठमाडौंका विभिन्न गा.बि.स.हरूको सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक सम्पदाहरूको फोटो सहितको विवरण, संकलन गर्ने कार्य आ.ब. २०५०।५१ मा यस विभागका संग्रहालय अधिकृत श्रीमती सरस्वती सिंह र तत्कालीन संग्रहालय अधिकृत सरस्वती शर्माद्वारा सम्पन्न गरिएकोमा उहाँहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

यस सर्भेक्षण विवरणलाई परिमार्जन गरी प्रकाशनका लागि विवरण तयार गर्ने कार्यमा संलग्न यस विभागका लिपि विशेषज्ञ श्री श्याम सुन्दर राजवंशी, लिपि सहायक श्रीमती सविता न्यौपाने (पौडेल) र फोटोग्राफर श्री ओम कुमार श्रेष्ठ धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ। साथै यस कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने सम्बन्धित जनप्रतिनिधिहरू, स्थानीय व्यक्ति, पुजारी, साथै प्रत्यक्ष एवं अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरू प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। प्रस्तुत लगत विवरणमा कुनै त्रुटि वा सुझाव भएमा भविष्यमा गरिने सर्वेक्षण विवरण प्रकाशन कार्यमा त्यस्ता त्रुटि सुधार गरी सुझाव समावेश गरिने विश्वास दिलाउन चाहन्छु।

कोश प्रसाद आचार्य
महानिर्देशक

विषयसूची

१. मच्छेनारायण गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : १-१-१

नाम : मच्छेनारायण मन्दिर

स्थान : मच्छेनारायण गा.वि.स. मच्छेटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर, काठ-झिंगटी

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.सं. ८९६, ७९६

विवरण : यो मन्दिर घण्टाकृतगुम्वज शैलिमा निर्मित छ । गजूर कलश आकार छ । मन्दिर वरिपरि चारैतिर पोखरी वरिपरि ढुङ्गेधाराहरू छन् । मन्दिर पश्चिम मोहडामा अवस्थित छ । परिसरमा चतुर्मुखी शिवलिङ्ग, नागराजा, नारायण राधाकृष्ण, शिव, विष्णु, लक्ष्मी तथा वसाहा चैत्य, गरुड लगायतका मूतिहरू छन् ।

कैफियत : सरसफाइको अभावले गर्दा वरिपरि झारपात उम्रिएर मन्दिरको वातावरण फोहर भएको छ ।

सूचीकरण संख्या : १-१-२

नाम : मच्छेनारायण परिसर भित्रको मूर्ति

स्थान : मच्छेनारायण गा.वि.स मच्छेटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

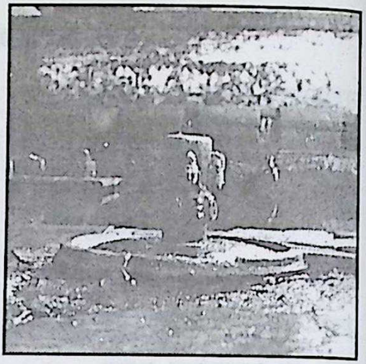
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ८९६, ७९६ को

विवरण :

कैफियत : खण्डित अवस्थामा रहेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १-१-३

नाम : मच्छेनारायण मन्दिर परिसरको शिवलिङ्ग

स्थान : मच्छेनारायण गा.वि.स. मच्छेटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

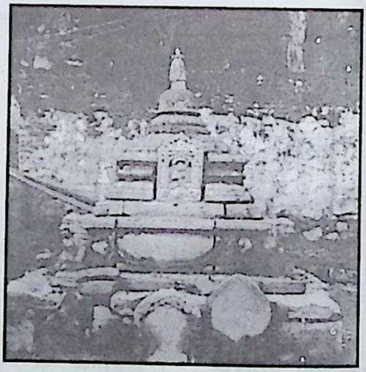
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : यो शिवलिङ्ग मच्छेनारायण मन्दिर परिसरमा खुल्ला अवस्थामा छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १-१-४

नाम : चैत्य

स्थान : मच्छेनारायण गा.वि.स. मच्छेटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : यो चैत्य मच्छेनारायण मन्दिर परिसरमा अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १-१-५

नाम : उमामहेश्वर

स्थान : मच्छेनारायण गा.वि.स. मच्छेटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

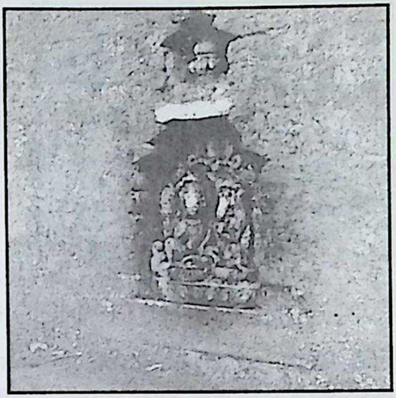
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : यो उमामहेश्वर मूर्ति मच्छेनारायण मन्दिर परिसरमा छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १-१-६

नाम : धाराहरू

स्थान : मच्छेनारायण गा.वि.स. मच्छेटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

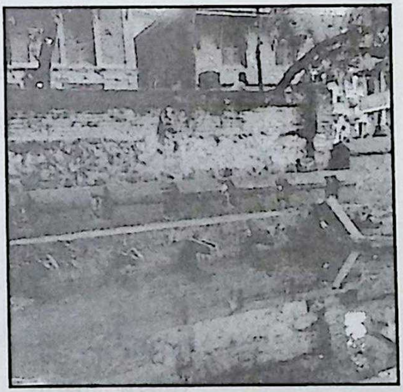
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : मच्छेनारायण मन्दिर तल अवस्थित धाराहरू ।

कैफियत : धाराहरू सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १-१-७

नाम : पाटी

स्थान : मच्छेगाउँ गा.वि.स., मच्छेटोल

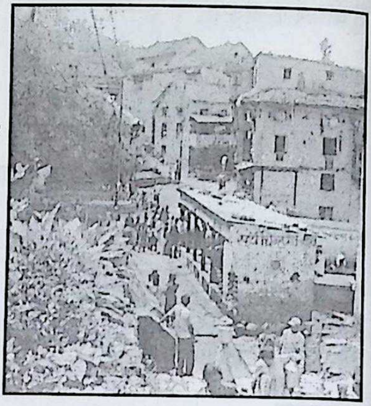
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

नाप : २५' × ५'

पदार्थ : ईंट्टा, जस्तापाता, काठ

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : साधारण शैलीमा निर्मित भएको एकतले पाटी छ। ७ वटा साधारण थामहरू छन् र पाटी भित्र एउटा कृष्ण मूर्ति राखिएको छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-८

नाम : चारहाते गणेश स्थान

स्थान : मच्छेगाउँ गा.वि.स., मच्छेनारायण

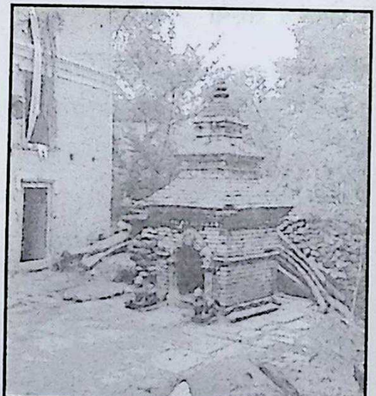
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

नाप : ४' × ४'

पदार्थ : ईंट्टा, माटो, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : यो मन्दिर मिश्रित शैलीमा

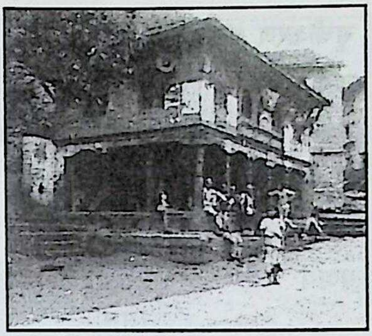
अभिलेख :

विवरण : मिश्रित गुम्वजमा निर्माण गरीएको छ। पशिचम मोहडाको सानो देवलको सम्पूर्ण भाग ईंट्टाले वनेको छ। मन्दिरको ढोकामा एक जोडी सिंह राखिएको छ।

कैफियत : गजूरको टुप्पो फुटेको छ र झारपात उम्रिएको छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-८

नाम : सत्तल

स्थान : मच्छेगाऊँ गा.वि.स., मच्छेटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

नाप : २५' × १५'

पदार्थ :

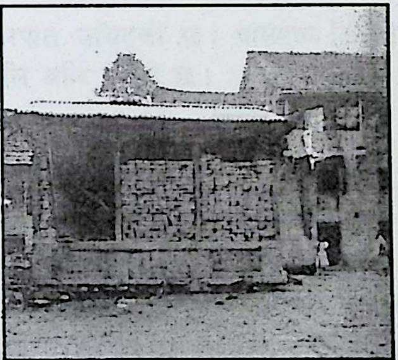
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलिको यो सत्तलमा निर्मित कलात्मक थामहरू तथा झ्यालहरू छन्। पूर्वतिर ३ कवल उत्तर तर्फ पाँच कवल गरी ८ कवलको छ। सत्तलमा चैत्य, नारायण मूर्ति राखिएको छ।

कैफियत : समयको अन्तरालले गर्दा सत्तल अलि पुरानो हुँदै गएको र थाम निदालहरू पुँरानो भइसकेको देखिन्छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-१०

नाम : पाटी

स्थान : मच्छेगाऊँ गा.वि.स., लक्ष्मीटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

नाप : १०' × ४'

पदार्थ : प्रस्तर, जस्तापाता, काठ

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत एकतल्लो शैलीमा अवस्थित छ। ६ वटा काठका साधारण थामहरू छन् र तीन कवल पाटी छ र छाना आधुनिक जस्तापाताले छाएको छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-११

नाम : गणेश देवल

स्थान : मच्छेगाऊँ गा.वि.स., लक्ष्मीटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

नाप : ४' × ४'

पदार्थ : आधुनिक टायल, सिमेन्ट

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : कलशकार शैलीमा निर्माण भएको सानो देवल पुरैसिमेन्टीले वनाइएको छ र वाहिर आधुनिक टायलले सजाइएको छ र ढोकामा दुवै पट्टि प्रस्तर मुसा र सिंह राखिएको छ।

कैफियत : आधुनिक निर्माण सामग्रीले वनाइएको हुनाले मौलिक स्वरुप नष्ट भएको छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-१२

नाम : विष्णुदेवी मन्दिर

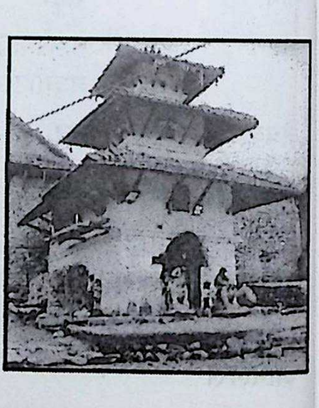
स्थान : मच्छेगाऊँ गा.वि.स. लक्ष्मीटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

नाप : १२' × १२'

पदार्थ : टायल, काठ, चुना

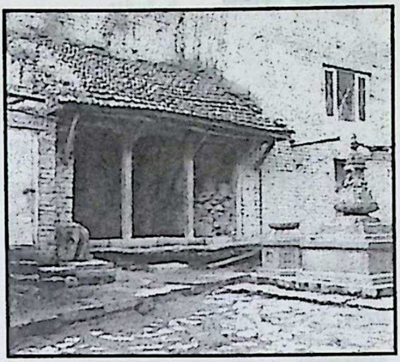
मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ८४०, ७९०, ८४५, १०७५

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत प्यागोडा शैलीमा वनेको विष्णु देवी मन्दिर कलशाकार गजुरले युक्त तीन तल्लाको छाना छ। मूलद्वारमा काष्ठ तोरण र एक जोडी सिंह छ।

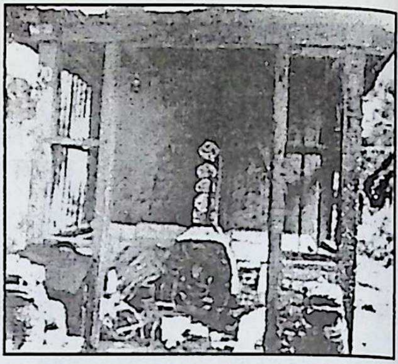
कैफियत : छानामा झारपात उम्रेको छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-१३
नाम : पाटी
स्थान : मच्छेनारायण गा.वि.स. टौखेल
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६
नाप : १२' × ७'
पदार्थ : झिंगटी, काठ, ईटा माटो
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख : ने.स. ९४९
विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्माण गरीएको तीन कवलको यस पाटीको जग ढुङ्गा र ईंट्टाले वनाइएको छ। पाटीवाट नजिकै खुल्ला रूपमा २००७ सालमा निर्मित वुद्ध मूर्ति छ र २०२८ सालमा निर्मित गरुड मूर्ति छ। पाटीको सामुन्नेमा एउटा चैत्य छ।
कैफियत : पाटीको छानामा झारपात उभ्रिएको छ। थामहरू किराले खाएको र झिंगटी अलि अलि सरेको छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-१४
नाम : पाटी सामुन्नेको चैत्य
स्थान : मच्छे गाउँ गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : खुल्ला अवस्थामा छ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १-१-१५

नाम : गणेशथान

स्थान : मच्छेगाऊँ गा.वि.स. टौखेल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : ४' × ४'

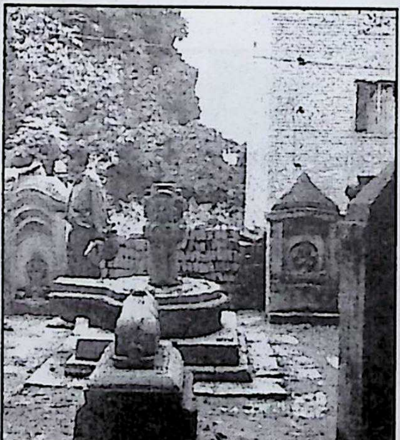
पदार्थ :

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : एकतल्ले पश्चिम मोहडा भएको सेड भित्र गणेशको मूर्ति स्थापना गरिएको छ । साधारण काठका थामहरू राखी सोही वरिपरि डण्डीको वार हाली वनाइएको छ ।

कैफियत : डण्डीको प्रयोगले गर्दा देवलको मौलिक स्वरूपमा प्रतिकूल असर परेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १-१-१६

नाम : खुल्ला रूपमा रहेका मूर्तिहरू

स्थान : मच्छेगाऊँ गा.वि.स. ढोकाटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ७

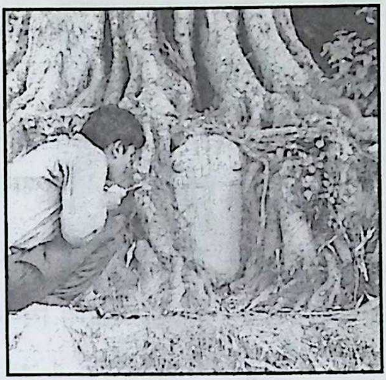
पदार्थ :

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : वि.सं. २००० वैशाख महिना

विवरण : खुल्ला देवस्थलमा रहेको यस स्थानमा वसाहा, सूर्य, सरस्वती गणेश, दक्षिणकाली, नारायण, चतुर्मुखी शिवलिङ्ग छन् ।

कैफियत : यहाँका सम्पूर्ण मूर्तिहरू नयाँ हुन् ।

सूचीकरण संख्या : १-१-१७

नाम : पीपलकोवोट मुनी खुल्ला अभिलेख

स्थान : मच्छेगाऊँ गा.वि.स. टोखेल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ७

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : शाहकालीन

अभिलेख : १९२० प्रस्तर अभिलेख

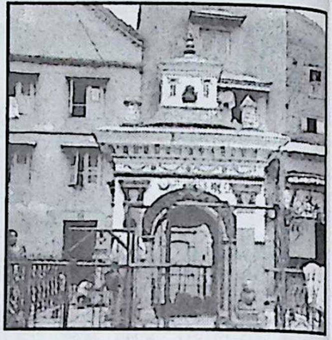
विवरण : पीपलको वोटको फेदमा भएको शिलालेख घामपानीले गर्दा खिइसकेको हुनाले अक्षर अष्पष्ट हुँदै गएको छ ।

कैफियत : दयनीय अवस्थामा छ ।

⌘

२. पाँगा गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : २-१-१

नाम : वालकुमारी मन्दिर

स्थान : पाँगा, वालकुमारी गा.वि.स., देउखेल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

पदार्थ : ईंट्टा, ग्रील, सिमेन्ट

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. १०५८, १९९५ वि.सं.

विवरण : आधुनिक शैलीमा बनेको पूर्व मोहडाको यस मन्दिरमा सिमेन्टको थामहरू प्रयोग भएका छन् र मन्दिरलाई चारैतिर ग्रीलले बेरिएको छ। यो मन्दिर २०४६ सालमा रामदेवी नामका दाताले ग्रील र सिमेन्टको बनाएको हो। यहाँ भित्र कुमारीको मूर्ति छ र द्वारमा एक जोडी सिंह छ।

कैफियत : हेर्दा मन्दिर सुन्दर देखिएता पनि सिमेन्टी र डण्डीको प्रयोगले गर्दा भद्दा देखिने गर्दछ।

सूचीकरण संख्या : २-१-२

नाम : पाटी

स्थान : पाँगा गा.वि.स. देउखेल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाप : १५' × ५'

पदार्थ : जस्तापाता, ईंटा, टायल, काठ

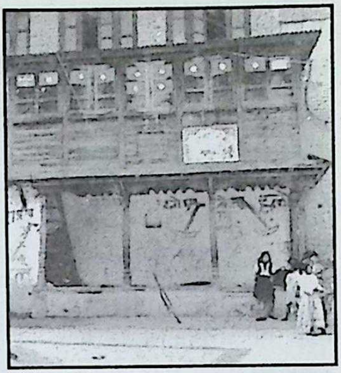
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत दुई तले शैलीमा बनेको पाटीमा कलात्मक काठका थामहरू प्रयोग भएका छन्, पाटी अगाडी कुमारीको थान छ र छानामा जस्ता पाता तथा टायल दुवै प्रयोग गरिएको छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : २-१-३

नाम : पाटी

स्थान : पाँगा गा.वि.स. देउखेल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाप : १७' × ४'

पदार्थ : जस्तापाता, ईंट्टा, काठ

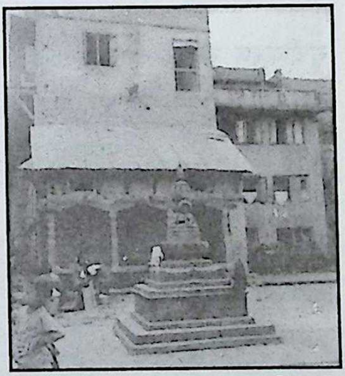
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित यस पाटीमा साधारण थामहरू छन्। पाटीको तल्लो तला खुल्ला ३ कवलको छ र माथिल्लो भाग पूरै वन्द गरी वनाइएको छ।

कैफियत : पाटी सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : २-१-४

नाम : पाटी

स्थान : पाँगा गा.वि.स. भुजीन्द

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : १५' × ६'

पदार्थ : काठ, ईंट्टा, जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित पाटीको छानामा जस्तापाता राखिएको छ। काठका कलात्मक थामहरू तथा सादा थाम दुवै राखिएका छन्। यस पाटीसंगै चैत्य र इनार पनि छन्।

कैफियत : थाम र दलिन कीराले खाई जीर्ण छन्।

सूचीकरण संख्या : २-१-५

नाम : नारायण मन्दिर

स्थान : पाँगा गा.वि.स., भुजिन्द

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ७

पदार्थ : झिंगटी, ईंट्टा, माटो, काठ

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत छाने शैलीमा निर्मित यो मन्दिर तिन तल्ले र पूर्वी मोहडाको छ। चारै तर्फका झ्यालहरू कलात्मक छन्। गजूर कलशाकार र टुँडालहरूले मन्दिरको शोभा बढाएको छ।

कैफियत : मन्दिरको सवभन्दा माथीको छानामा झारपात उम्रिएको छ।

सूचीकरण संख्या : २-१-६

नाम : महामाया

स्थान : पाँगा गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ७

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

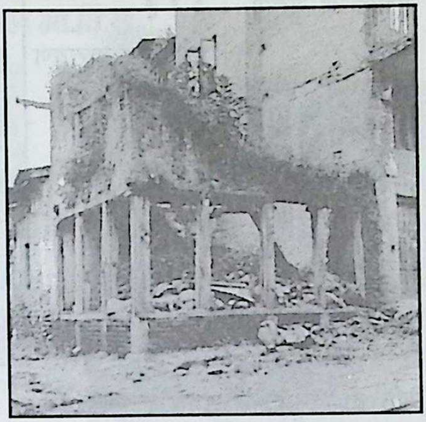
अभिलेख :

विवरण : खुल्ला रूपमा रहेका विभिन्न मूर्तिहरूमध्ये सुन्दर र महत्वपूर्ण मानिने षडभुजा देवी।

कैफियत : ठाउँठाउँमा ढुंगा चोहटी सकेको दयनीय अवस्थाको छ।

सूचीकरण संख्या : २-१-७
नाम : पाटी
स्थान : विष्णुदेवी, पाँगा गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ९
नाप : १५' × १५'
पदार्थ : ईंट्टा, काठ
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :

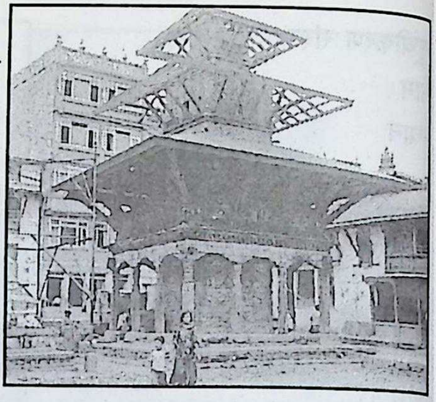

विवरण : सादा काठको खम्वाहरू वनाइएको तर पाटी पूर्ण रूपमा भत्किसकेको छ। यसको संगै एउटा चैत्य र खुल्ला बुद्ध मूर्ति छ।
कैफियत : पूर्ण रूपमा भत्किइसकेको पाटीको संरक्षण गर्न अति नै आवश्यक छ।

सूचीकरण संख्या : २-१-८
नाम : विष्णुदेवी मन्दिर
स्थान : पाँगा गा.वि.स. विष्णुदेवी
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ९
नाप : १५' × ७'
पदार्थ : जस्तापाता, सिमेन्ट, ईंट्टा, काठ
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :

विवरण : विष्णुदेवी मन्दिर द्य छे शैलीमा निमार्ण भएको छ। मन्दिरमा सिमेन्टका पिलरहरू प्रयोग भएका छन्। कलशाकार ३ वटा गजूर छन्। गजूर र तोरण धातुको छ। यसमा कलात्मक काष्ठ टुँडालहरूले सो मन्दिरको सौन्दर्यमा अनुपम नमूना प्रस्तुत थपेको छ।
कैफियत : सिमेन्टको प्रयोगले गर्दा मौलिकतामा कमी देखापरेको छ।

सूचीकरण संख्या : २-१-८

नाम : हरिशंकर नारायण मन्दिर

स्थान : विष्णुदेवी गा.वि.स., पाँगा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ९

नाप : ८' × ८'

पदार्थ : ईंट्टा, काठ, जस्तापाता, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ८९६ ने.स. १०५९

विवरण : परम्परागत छाने शैलीमा निर्मित तीन तल्ले छाना भएको यस मन्दिरको पश्चिम मोहडा पश्चिमाभिमुख छ । मन्दिरमा काठका कलात्मक थामहरू तथा कलात्मक कार्नेस छन्। परिसरमा सिंह, वसाहा र चैत्य रहेका छन् ।

कैफियत : स्थानीय जनसमुदायद्वारा मन्दिर जीर्णाद्वार हुने क्रममा छ।

⌘

३. भूतखेल गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : ३-१-१

नाम : अमोघपास लोकेश्वर

स्थान : भूतखेल गा.वि.स. चोभार, इरवा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं १

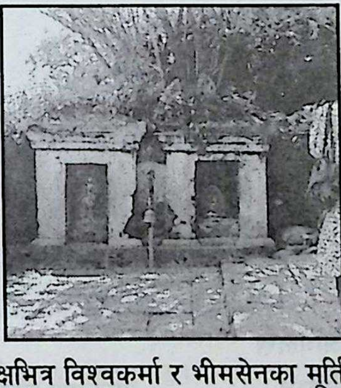
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : वि.सं. २०२३ साल जेष्ठ १९ गते

विवरण : यस खुल्ला देवस्थल विश्वकर्मा प्राङगणमा रहेको खुल्ला देवस्थलमा अमोघपाश लोकेश्वर लगायत गणेश, भिमसेन, कुमारीका मूर्तिहरू छन्।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-२

नाम : विश्वकर्मा भिमसेन

स्थान : भूतखेल गा.वि.स. चोभार

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

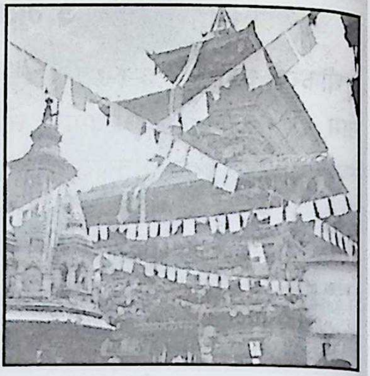
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : वि.सं. २०२३

विवरण : देवल आकारमा बनेको गवाक्षभित्र विश्वकर्मा र भीमसेनका मूर्ति रहेका छन्। अगाडिपट्टि घण्ट राखिएको छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-३
नाम : आदिनाथ मन्दिर
स्थान : भूतखेल गा.वि.स. चोभार
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४
पदार्थ : झिंगटी, पित्तल पाता, ईंट्टा, काठ
मिति वा अनुमानित समय : सिद्धि नरसिंह मल्लकालीन
अभिलेख : ने.स. ७६१, १०६५, ९८५, ९८०, १०५७, ९०१

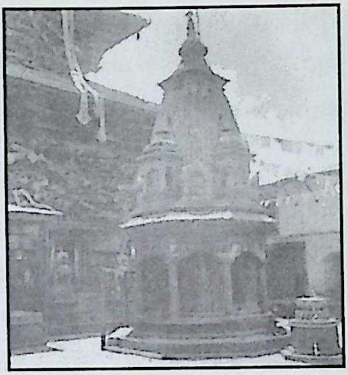

विवरण : परम्परागत छाने शैलीमा निर्मित यस मन्दिर चार तल्लाको छ र दुई तल्लामा झिंगटी राखिएको छ र माथी २ तल्लामा पित्तलको पाता राखिएको छ। काष्ठकलाको उच्चतम नमूना भएको सो मन्दिर उत्तर मोहडाको छ र गजूर कलशाकारको छ। यहाँ सिंह चैत्यहरू मानेहरू झण्डा छन्। मूर्तिकलामा नारायण, लक्ष्मी, हनुमान, बुद्ध, सरस्वती, वसुन्धरा मूर्तिहरू छन्। मन्दिरसंगै भजन मण्डल छ।
कैफियत : मन्दिरको स्थिति सामान्यतया राम्रै अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-४
नाम : भजनमण्डल घर
स्थान : भूतखेल गा.वि.स. चोभार
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४
पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा, टायल, काठ
मिति वा अनुमानित समय : वि.सं २०११ मार्ग ६ गते
अभिलेख :

विवरण : आदिनाथ लोकेश्वर संगको भजन मण्डलका निर्माता आदिनाथ ग्राम सेवा मजन मण्डल संस्थान हो। परम्परागत शैलीको सो भजनमण्डल २ तल्ले छ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-५

नाम : आदिनाथ परिसरको गान्धर्वेश्वर महादेव मन्दिर

स्थान : भूतखेल गा.वि.स. चोभार

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

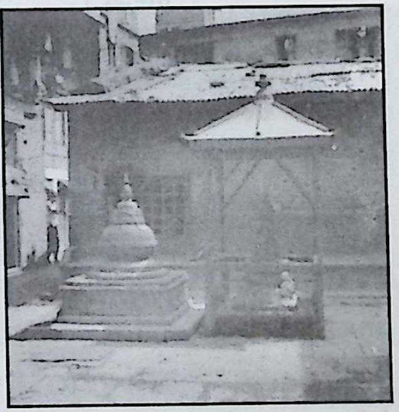
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : शिखर शैलीमा निर्मित उक्त महादेव मन्दिर आदिनाथ परिसरमा अवस्थित छ । यसको गजूर कलशाकार छ र मन्दिर अष्टकोणाकार पेटीमा अवस्थित छ । यसको अग्रभागमा ४ वटा खम्वाहरू छन् ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-६

नाम : चैत्य

स्थान : भूतखेल गा.वि.स. चोभार

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

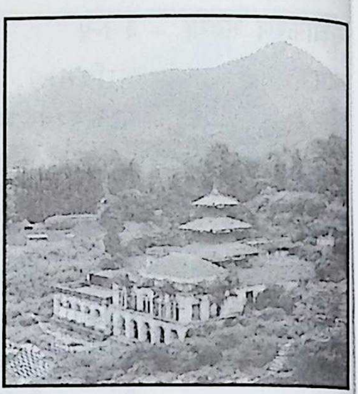
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : यो चैत्य आदिनाथ लोकेश्वर परिसरमा अवस्थित छ। चारकुने पेटीमा अवस्थित छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-७

नाम : जलविनायक मन्दिर

स्थान : भूतखेल
गा.वि.स. जलविनायक

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

नाप : १६' × १६'

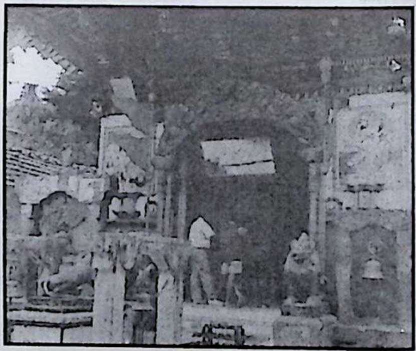
पदार्थ : झिंगटी, ईंट्टा, काठ

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : वि.सं. १८५७, १९३५

विवरण : परम्परागत तीन तल्ले छाने शैलीमा निर्माण भएको यो मन्दिर रानी सुवर्णप्रभाको देन हो। दक्षिण मोहडा भई वनेको मन्दिर कलाकारिताको अनुपम नमुनाको रूपमा लिन सकिन्छ। गजूर कलशाकार शैलीको छ। यस मन्दिरको चारैदिशामा भजन मण्डल वनाइएको छ। सिंह, झण्डा, तोरण, मुसा, तोरण, टुँडाल झ्याल छन् भने यहाँ गणेश नारायण, शिवलिङ्ग समेत पाइन्छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-८

नाम : जलविनायक
मूलद्वार

स्थान : भूतखेल गा.वि.स.
जलविनायक

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ : काठ, प्रस्तर

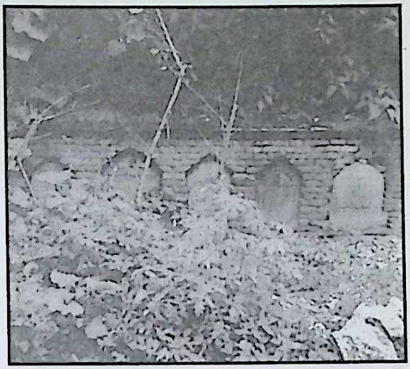
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : वि.स. १८५७, १९३५

विवरण : जल विनायकको मूलद्वार दक्षिणतर्फ फर्केको छ। द्वारको दुवै तर्फ सिंह राखिएको छ। ठिक सामुन्नेमा गणेशको वाहन धातुको मूसो छ। मन्दिरको दायाँ वायाँ घण्ट राखिएको देखिन्छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-९

नाम : जलविनायकको अभिलेख

स्थान : भूतखेल गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : वि.सं. १८५७, १९३५

अभिलेख :

विवरण : जलविनायकको अभिलेख पर्खालको भित्तामा लहरै मिलाएर राखिएको छ ।

कैफियत : अभिलेख राखिएको स्थानमा झारपातले पुरै ढाकिएको छ ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-१०

नाम : राधा रूक्मिनी सहित कृष्ण

स्थान : भूतखेल गा.वि.स. जलविनायक

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : शाहकालीन

अभिलेख :

विवरण : जलविनायक परिसरमा भएको यस राधा रूक्मिनी सहितको कृष्ण मूर्ति मूर्तिकलाको नमूनाको रूपमा लिन सकिन्छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-११

नाम : शिवालय

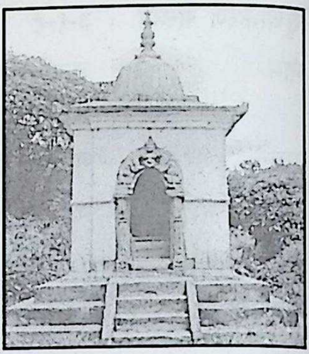
स्थान : भूतखेल गा.वि.स. जलविनायक

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : जल विनायकसँगै रहेको सानो गुम्बज आकारको शिवालय छ र यसको प्रवेश द्वारमा छेपु अंकित तोरण राखिएको छ। तीन तह पेटीमाथी अवस्थित सो शिवालयको गजूर कलशाकार छ।

कैफियत : शिवालयको वरिपरि झारपातले ढाकेको छ।

सूचीकरण संख्या : ३-१-१२

नाम : सानो देवस्थल

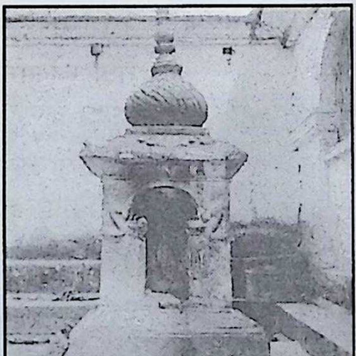
स्थान : भूतखेल गा.वि.स., जलविनायक

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : शाहकालीन

अभिलेख :

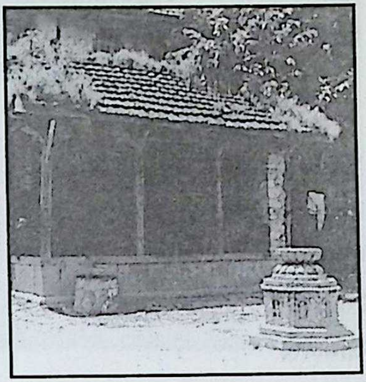

विवरण : गुम्वज शैलीमा वनेको छ। गजूर कलशाकार छ। देवस्थललाई दुवै तर्फवाट नागद्वार वेष्टित भएको छ।

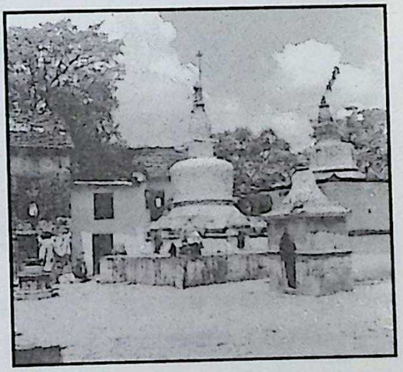
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

⌘

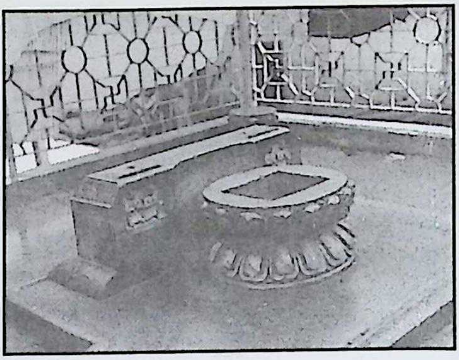
४. आदिनाथ गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : ४-१-१
नाम : पाटी
स्थान : आदीनाथ गा.वि.स. चोभार
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
नाप : प्रस्तर झिंगटी, काठ, ईटा
पदार्थ :
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख : ने.स. ८१६
विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्माण भएको पाटी आदिनाथ मन्दिर पछाडी पट्टि अवस्थित छ। सो पाटीको निर्माता शाक्य भिक्षु कुटु थिए। यसमा ५ वटा थामहरू छन् र अगाडीपट्टि धर्मधातु मण्डल पनि छ।
कैफियत : परम्परागत शैलीमा निर्माण भएको सो पाटीको छानामा घाँस उभ्रिएको छ।

सूचीकरण संख्या : ४-१-२
नाम : चैत्य
स्थान : आदिनाथ गा.वि.स., चोभार
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : चैत्य वरिपरि पर्खालद्वारा घेरिएको छ। गजूर कलशाकार शैलीमा छ। यो चैत्य आदिनाथ मन्दिरको पछाडी पट्टि अवस्थित छ।
कैफियत : चैत्य सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ४-१-३

नाम : डवली (देवु)

स्थान : आदिनाथ
गा.वि.स.
चोभार

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

नाप : २६' × ६'

पदार्थ : जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : चारैतिर फलामे पिलर, चार फिट जति अग्लो वनाई ग्रिल वरिपरि लगाई देवतालाई (नुहाउने) स्नान गराउन वनाइएको छ। आदिनाथ यहाँ स्नान गर्न आउँछन् भन्ने किम्वदन्ती छ।

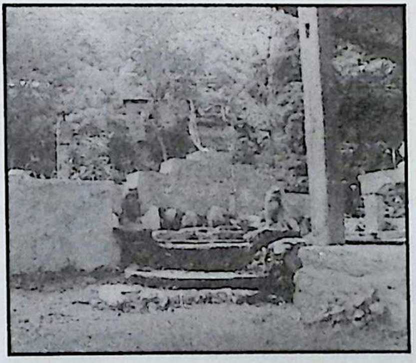
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

⌘

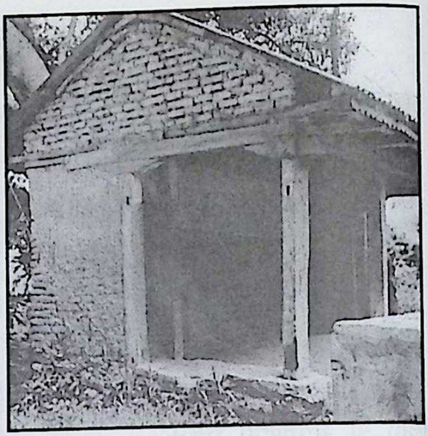
५. चाल्नाखेल गा.वि.स.

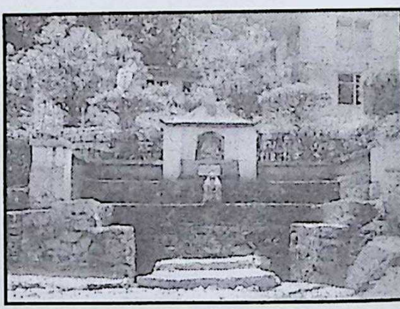
सूचीकरण संख्या : ५-१-१
नाम : महादेवस्थान
स्थान : चाल्नाखेल गा.वि.स. महादेवस्थान
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६
नाप : ४' × ४'
पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा, सिमेन्ट
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : गुम्बजआकार शैलीमा निर्मित सो मन्दिर दुई तह प्रस्तर पेटीमाथी वनाइएको छ र यसको गजूर कलशाकार छ। गजूरमा त्रिशुल राखिएको छ। अगाडिपट्टि वसाहाको मूर्ति राखिएको छ।
कैफियत : छानामा अलि अलि झार उम्रेको देखिन्छ।

सूचीकरण संख्या : ५-१-२
नाम : कुमारीदेवी थान
स्थान : चाल्नाखेल गा.वि.स. कुमारीथान
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ७
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : खुल्ला अवस्थामा रहेको कुमारी देवथानमा कुमारी र भैरबका प्रतिकात्मक मूर्तिहरू छन्। दुई तर्फ दायाँ र वायाँ एक एक वटा पाषाण सिंह राखिएको छ। देवस्थललाई पछाडीवाट खण्ड खण्ड परेको पर्खालले घेरिएको छ।
कैफियत : देवस्थल खुल्ला भएकोले वातावरण फोहर देखिएको।

सूचीकरण संख्या : ५-१-३
नाम : पाटी
स्थान : चाल्नाखेल गा.वि.स. कुमारीथान
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ७
नाप : ७' × ५'
पदार्थ : ईंट्टा, काठ, माटो, जस्तापाता, प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय : नवनिर्माण
अभिलेख :
विवरण : परम्परागत शैलीको पाटीमा आठवटा साधारण थामहरू सहित । अगाडीको भागमा झल्लर राखेको छ । छानामा जस्तापाताले छाएको छ । यसको वनोट र कलाशैली हेर्दा राम्रो देखिन्छ ।
कैफियत : सरसफाईको अभावले पाटीको पेटीसम्म झारपातले ढाकेको देखिन्छ ।

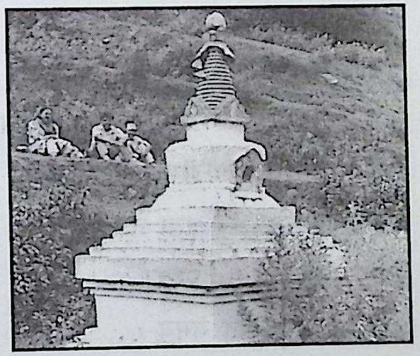

सूचीकरण संख्या : ५-१-४
नाम : गणेशदेवल र ढुङ्गेधारा
स्थान : चाल्नाखेल गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ९
नाप : ४' × ४'
पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा, माटो
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : खुल्ला रूपमा अवस्थित यो गणेश देवल र ढुङ्गेधारा वस्तीको वीचमा भएको हुनाले स्थानीय वासिन्दाहरूलाई यहाँ नुहाउने लुगाहरू धुने जस्ता कार्य गर्न सजिलो भएको छ । ढुङ्गेधारालाई तीनतिरवाट पर्खालले घेरिएको छ धारामाथी गणेशको देवल वनाइएको छ ।
कैफियत : धारा वरिपरि फोहर भएर लेउ लागेको छ ।

६. छैमले गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : ६-१-१
नाम : घ्याम्पा देवी
स्थान : छैमले, गा.बि.स. मखुवेसी
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : ईंटा, माटो
मिति वा अनुमानित समय : नव निर्मित
अभिलेख :
विवरण : घ्याम्पादेवी खुल्ला देवस्थलमा छ। ढुङ्गाको घ्याम्पोलाई देवीको प्रतीकको रूपमा स्थापना गरिएको छ। यसै स्थानको वगलमा नवनिर्मित सिमेन्टको छयोरतेन चैत्य स्थापना गरिएको छ।
कैफियत : सरसफाईको अभावले वातावरण फोहोर देखिन्छ।

सूचीकरण संख्या : ६-१-२
नाम : छ्यरोतेन चैत्य
स्थान : छैमले, मखुवेशी
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : सिमेन्ट
मिति वा अनुमानित समय : नवनिर्मित
अभिलेख :
विवरण : ध्याम्पादेवी नजिकै नवनिर्मित सिमेन्टको छ्यरोतेन चैत्य शैलीमा स्थापना गरिएको छ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ६-१-३

नाम : सातकन्यादेवी पाटी

स्थान : छैमले, देवीस्थान चौर

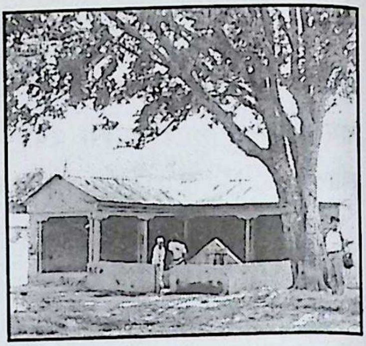
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ९

नाप : ३८' × ९'

पदार्थ : जस्तापाता,प्रस्तर,ईंटा

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला देवस्थल अवस्थित छ सो पाटी १ तल्ले छ र ११ वटा साधारण थामहरू छन् । सातकन्या देवीको प्रतिकात्मक मूर्तिको रुपमा सातवटा ढुङ्गाहरू स्थापना गरिएको छ। भट्ट हेर्दा आधुनिक शैली जस्तै देखिन्छ ।

कैफियत : सातकन्यादेवी पाटी छानामा जस्तापाताको प्रयोग गरिएको छ। जसले गर्दा यसको मौलिकतामा प्रतिकुल असर परेको छ ।

सूचीकरण संख्या : ६-१-४

नाम : कटुवाल दह र ढुङ्गेधारा

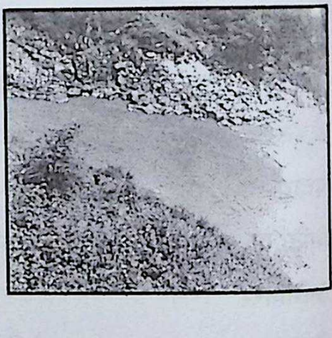
स्थान : छैमले गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ९

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला स्थानमा रहेको छ । यसको आसपासमा ढुङ्गेधारा अवस्थित छ। ढुङ्गेधारा साधारण किसिमको देखिन्छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : ६-१-५

नाम : ढुङ्गेधारा

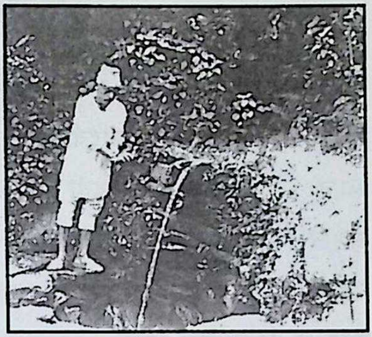
स्थान : छैमले गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ९

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

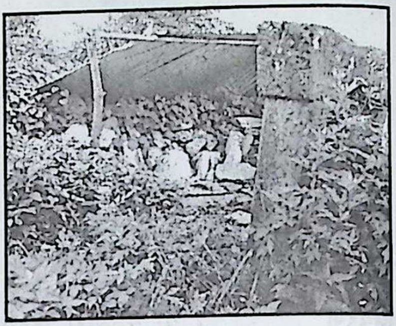

विवरण : यो ढुङ्गेधारा कटुवाल दह नजिकै खुल्ला अवस्थामा छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

⌘

७. चम्पादेवी गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : ७-१-१

नाम : चम्पादेवी

स्थान : चम्पादेवी गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण :

पदार्थ : जस्तापाता, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : ऐतिहासिक पीठको रूपमा प्राचीनकाल देखि पुजिदै आएको ।

अभिलेख :

विवरण : चम्पादेवी मन्दिर चारैतर्फ खुल्ला अवस्थामा निर्मित रहेको देवीको प्रतिकको रूपमा केही शिलाहरू राखिएको छ। यसै स्थल संगै एउटा सिमेन्टको छयरोतेन चैत्य स्थापना गरिएको छ।

कैफियत : मन्दिर पर जम्मै झारपातले ढाकेको छ ।

सूचीकरण संख्या : ७-१-२

नाम : छ्यरोतेन

स्थान : चम्पादेवी गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण :

पदार्थ : सिमेन्ट, ईंटा

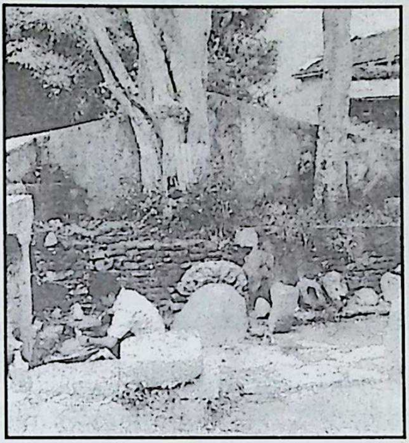
मिति वा अनुमानित समय : नवनिर्मित

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला देवस्थलमा अवस्थित सिमेन्टको छ्यरोतेन अवस्थित छ। यसलाई सेतो रंग लगाइएको छ ।

कैफियत : नवनिर्मित छ्यरोतेनको वरपर झारपातले ढाँकेको देखिन्छ।

८. साङ्ला गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : ८-१-१

नाम : चुनदेवी मन्दिर

स्थान : साङ्ला गा.वि.स. चुनीगाऊँ

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ :

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : अष्पष्ट

विवरण : खुल्ला देवस्थलमा स्थित सो देवी मन्दिर ढुङ्गाको प्रतिकात्मक मूर्ति स्थापना गरिएको छ। यहाँ सिंह, गणेश, सरस्वती देवीका मूर्तिहरू छन्। मन्दिर परिसर को एउटा अभिलेखमा श्री चुनदेवीलाई आवश्यक अक्षता, नैवेद्य आदिले पूजा गर्ने व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ।

कैफियत : अभिलेख अष्पष्ट छ।

सूचीकरण संख्या : ८-१-२

नाम : भिमसेन

स्थान : साङ्ला गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ९०६

विवरण : खुल्ला गवाक्षभित्र भीमसेन लगायत शिलापत्र पनि रहेको

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ८-१-३

नाम : भैरब

स्थान : साङ्ला गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

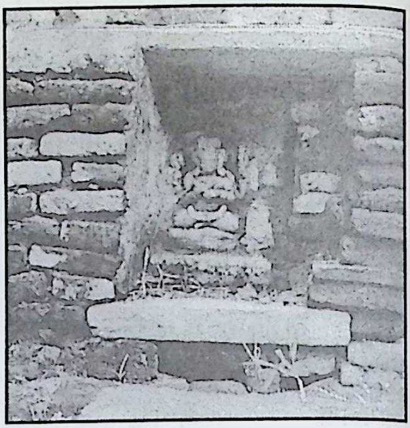
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला गवाक्षमा आसनक भैरब मूर्ति रहेको ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : ८-१-४

नाम : साङ्ला उमामहेश्वर

स्थान : साङ्ला गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

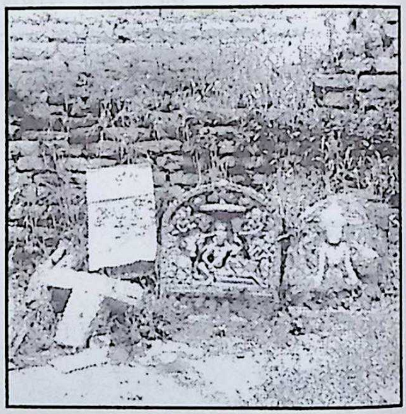
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

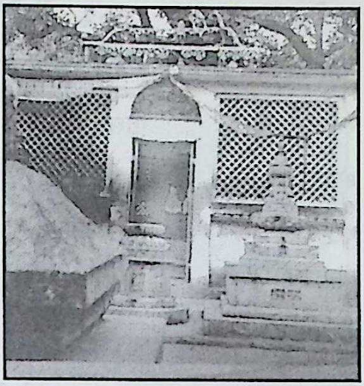
अभिलेख : ने.स. ९५५

विवरण : खुल्ला देवस्थलको रूपमा रहेको उमामहेश्वरको मूर्ति निर्माता पाटनका भाजुमान, लाजमान सिंह हुन । परिसरमा नारायण, माहाङकाल (भगवती) नाटेश्वरी सरस्वती भिमसेन, भैरवका मूर्तिहरू छन् ।

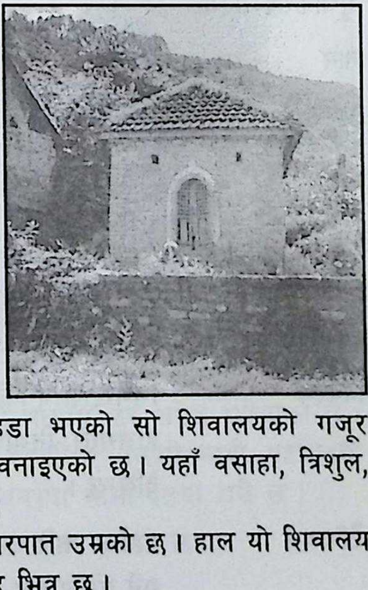
कैफियत : खुल्ला देवस्थलको रूपमा रहेकोले असुरक्षित अवस्थामा रहेको छ ।

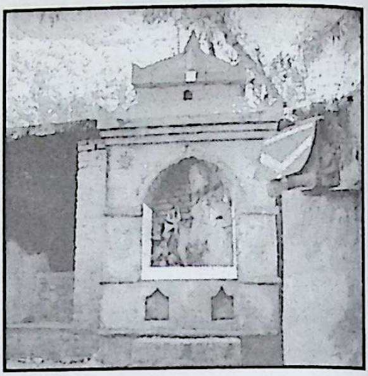
९. गोलढुङ्गा गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : ९-१-१
नाम : गुहेश्वरी
स्थान : गोलढुङ्गा गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
नाप : १०' × १०'
पदार्थ : ईंट्टा, प्रस्तर, सिमेन्टी
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख : ने.स. १०९०, वि.सं. २०२५, १९९६, २०४२
विवरण : परम्परागत शैलीमा अवस्थित गुहेश्वरीको छाना सिमेन्टीले वनाइएको छ पूर्व र पश्चिम तर्फ ग्रिलको ढोका राखिएको छ र उत्तर दक्षिण ग्रिलको झ्याल छ। भित्री भागमा चारवटा सिमेन्टीको थामहरू वनाइएको छ। चारै दिशामा तोरण, पित्तल गजूर, छत्र, नाग शाक्यमुनी बुद्ध, भैरव, गणेश मूर्ति छन्। मन्दिरको उत्तर र दक्षिण दिशामा एउटा नयाँ पाटी छ।
कैफियत : यो काठमाण्डौको गुहेश्वरी भन्दा पुरानो हो र त्यहीवाट सरेर गौरीघाटमा आएको भन्ने भनाइ छ।

सूचीकरण संख्या : ९-१-२
नाम : शिवालय
स्थान : गोलढुङ्गा गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २
नाप : ८' × ८'
पदार्थ : झिंगटी, काठ, ईंट्टा
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : परम्परागत छाने शैलीमा निर्मित उक्त शिवालय झिंगटीले छाएको छ। पूर्व मोहडा भएको सो शिवालयको गजूर कलशाकार सिमेन्टीले वनाइएको छ। यहाँ वसाहा, त्रिशुल, शिवलिङ्गका मूर्ति छन्।
कैफियत : शिवालयको वरिपरी झारपात उम्रको छ। हाल यो शिवालय निजी घरको कम्पाउण्ड भित्र छ।

सूचीकरण संख्या : ९-१-३

नाम : गणेश स्थान

स्थान : गोलढुङ्गा गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

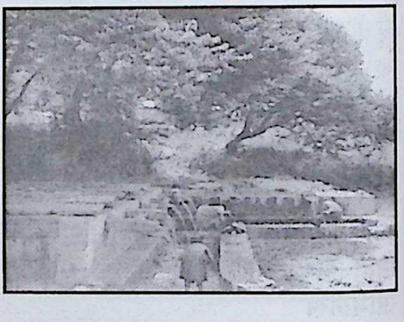
पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलीमा अवस्थित देवलमा प्रतिकात्मक मूर्ति सहित त्रिशुल, घण्टी राखिएको छ। चारैतिर सानो पर्खाल लगाएको छ।

कैंफियत : गणेशथानको पछाडी पट्टि ठूलो रुख छ। जसले गर्दा हुरीवतासले रुख ढलेमा सो गणेश स्थानलाई हानी पार्ने सम्भावना छ।

सूचीकरण संख्या : ९-१-४

नाम : ढुङ्गेधारा

स्थान : गोलढुङ्गा गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

पदार्थ : प्रस्तर, सिमेन्ट

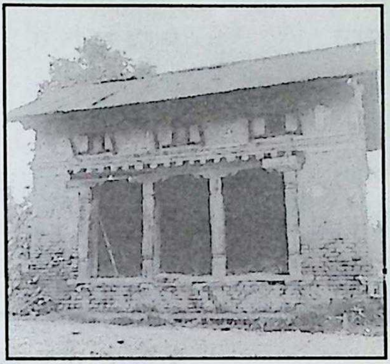
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

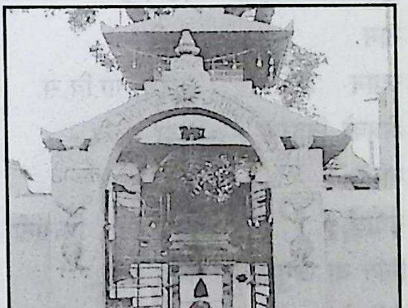
विवरण : सिमेन्टीले वनेको सो ढुङ्गेधारा एकै ठाउँमा सातवटा छन्। यो हालसालै निर्माण गरिएता पनि प्राचीन ढंगमा वनाइएको देखिन्छ।

कैंफियत : यहाँका वासिन्दाहरूले नुहाउने र लुगा धुनका लागि प्रयोग गर्ने गरेका छन्। धाराको वरिपरी लेउ लागेर फोहर देखिन्छ।

१०. फुटुङ्ग गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : १०-१-१
नाम : पाटी
स्थान : फुटुङ्ग गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५
नाप : १०' × ८'
पदार्थ : ईंट्टा, काठ, जस्तापाता, माटो
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख : वि.सं. १९९४
विवरण : दुईतल्ले, जस्तापाताले छाना छाएको यस पाटीमा कलात्मक काठका थामहरू छन् । माथिल्लो तल्लामा तीनवटा झ्यालहरू छन् र अग्रभागमा तीनवटा खुल्ला कवलहरू छन् ।
कैफियत : समयको अन्तरालले गर्दा ईंट्टाहरू खिइएर जीर्ण भइसकेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १०-१-२
नाम : महालक्ष्मी नारायणी मन्दिर
स्थान : फुटुङ्ग गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५
पदार्थ : ईंट्टा, ग्रिल, सिमेन्टी
मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९१९
अभिलेख : ने.स. ९१९
विवरण : परम्परागत छाने शैलिमा निर्माण गरिएको मन्दिर पश्चिम अभिमुख छ । गजूर कलशाकार छ र विचको भागमा छत्र समेत राखिएको छ । मन्दिरमा सिंह, चतुर्मुखी शिवलिङ्ग, जलहरि माथी, महालक्ष्मी छ । मन्दिरको भौतिक अवस्था सामान्यतया राम्रै छ ।
कैफियत : मन्दिरको छानामा झारपातहरू उम्रेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १०-१-३

नाम : महालक्ष्मी पाटी

स्थान : फुटुङ्ग गा.वि.स.

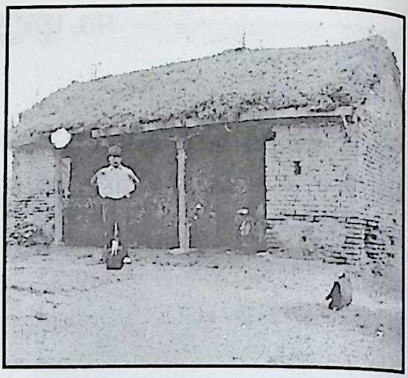
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाप : २१' × ६'

पदार्थ : झिंगटी, ईंट्टा, काठ

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ९१९

विवरण : परम्परागत शैलीमा वनाएको पाटीमा तीनवटा काठको थामहरू, तीन कवलको यस पाटीको ठीक अगाडी भागमा महालक्ष्मी नारायणी मन्दिर छ ।

कैफियत : पाटीको छानामा घास उम्रिएर पुरै ढाकेको छ । पाटीको छेउछाउको झिंगटी खसेको छ । पाटीको भित्ताका ईंट्टाहरू खसेर प्वाल परेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १०-१-४

नाम : पाटी

स्थान : फुटुङ्ग, गा.वि.स.

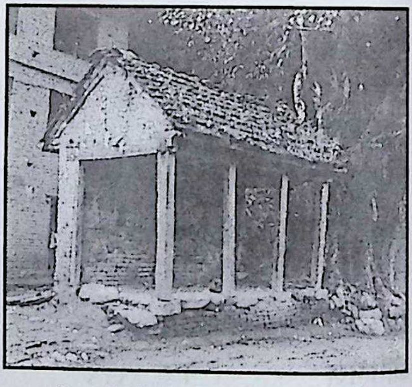
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाम : १२' × ४'

पदार्थ : ईंट्टा, काठ, झिंगटी

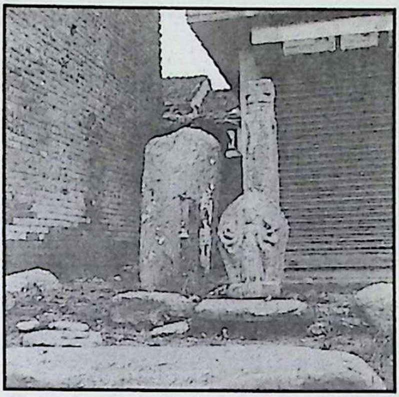
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत झिंगटी छानाले वनेको पाटीमा ६ वटा काठका साधारण थामहरू छन् यहाँ चैत्य, बासुदेव मूर्ति, महालक्ष्मी देवीका मूर्ति छन् । पाटी एक तल्ले छ ।

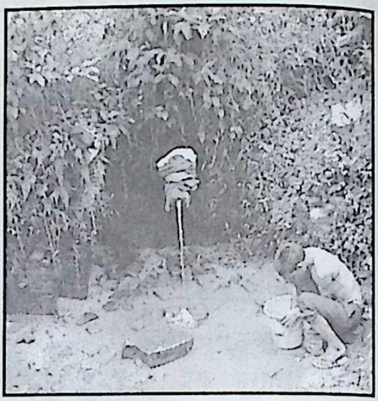
कैफियत : पाटीको छानामा झारपात उम्रेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १०-१-५
नाम : वासुदेव कमलजा मूर्ति
स्थान : फुटुङ्ग, गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख : यो मूर्ति फुटुङ्ग, गा.वि.स.को वाटोको वीचमा खुल्ला अवस्थामा छ।
विवरण :
कैफियत : खुल्ला अवस्थामा देखिएको हुँदा मूर्ति असुरक्षित देखिन्छ।

⌘

११. मनमैजु गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : ११-१-१

नाम : मनमैजु ढुङ्गेधारा

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

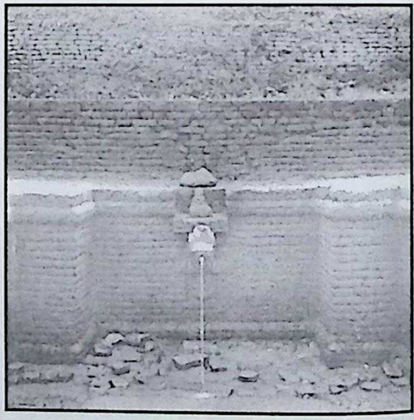
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : शाहकालीन

विवरण : धाराको माथीपट्टि झारपातले टम्म ढाकेको छ, र वातावरण फोहोर र खुल्ला अवस्थामा छ। धारामा पानी वगिरहेको छ।

कैफियत : पानी जमेर वातावरण फोहोर साथै लेउ लागेको अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-२

नाम : ढुङ्गेधारा

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

पदार्थ : ईंट्टा, प्रस्तर, माटो

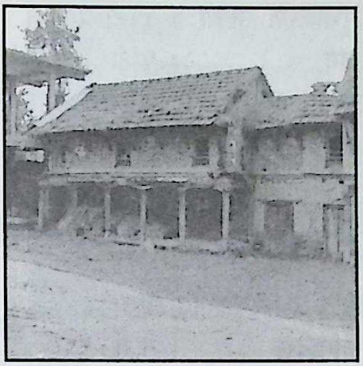
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : तीनतर्फ पर्खाल र अगाडी पट्टि खुल्ला स्थलमा ढुङ्गेधारा वनाइएको छ र धारामाथी सानो प्रतिकात्मक शिला स्थापना गरिएको छ र धारामुनी पोटे देवता स्थापना गरिएको छ।

कैफियत : ढुङ्गेधाराको वरपर फोहोर भएर प्रस्तरमा लेउ लागेकोले सरसफाईको आवश्यकता छ। पानी खस्ने स्थानमा ईंट्टाहरू यत्रतत्र छरिएर रहेका छन्।

सूचीकरण संख्या : ११-१-३

नाम : मनमैजु सत्तल

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

नाप : १८' × ६'

पदार्थ : झिंगटी, ईंट्टा, काठ, माटो

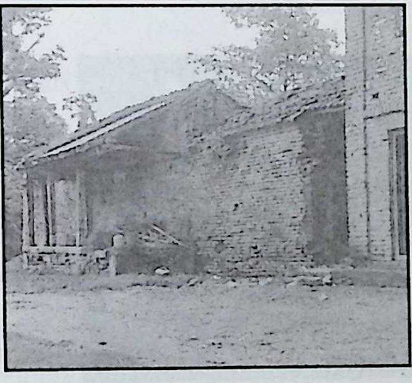
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ९६३

विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित सो सत्तल २ तल्ले छ र छाना झिंगटीले छाएको छ। ६ वटा काठका साधारण थामहरू तल्लो तल्लामा छन् भने माथिल्लो तल्लामा तीनवटा झ्यालहरू वनाएका छन्। अगाडीको भागमा ५ वटा खुल्ला कवलहरू रहेका छन्।

कैफियत : सत्तलको छानामा झारहरू उम्रेको छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-४

नाम : पाटी

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

नाप : १४' × ५'२०'

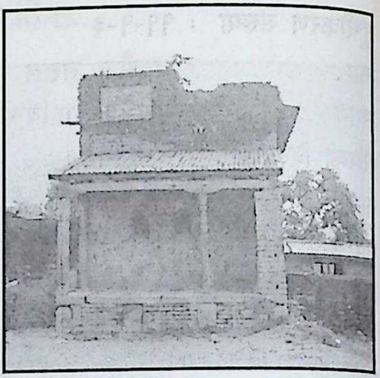
पदार्थ :ईंट्टा, प्रस्तर, जस्तापाता, झिंगटी

मिति वा अनुमानित समय :

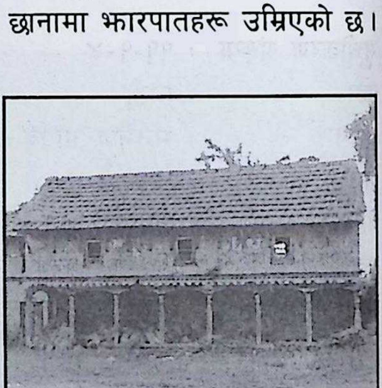
अभिलेख : ने.स. ९१४

विवरण : परम्परागत शैलीमा ठमेलका प्रधानहरू-द्वारा निर्मित पाटीमा ५ वटा काठका थामहरू छन् अगाडी खुल्ला २ वटा कवलहरू छन्। दायाँ वायाँ भत्किएर जीर्ण अवस्थामा पुगेको देखिन्छ। यहाँ शिव सहित भैरब, गणेश, कुमारका मूर्तिहरू छन्।

कैफियत : पाटी हेर्दा प्राचीन संरचना भएतापनि दुई तर्फ भत्किएर जीर्ण अवस्थामा पुगेको छ। यसकारण यसको तुरून्त संरक्षण नगरे लोप हुने स्थितिमा पुगिसकेको छ।

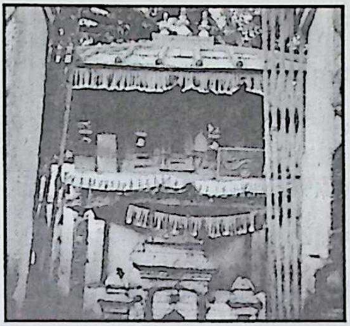

सूचीकरण संख्या : ११-१-५
नाम : पाटी
स्थान : मनमैजु गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३
नाप : १०' × ४'२०'
पदार्थ : ईंट्टा, प्रस्तर, जस्तापाता, काठ
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख : ने.स. ९६०
विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित सो पाटी काठका ३ वटा थामहरू छन् अगाडी पट्टि २ वटा कवलहरू खुल्ला अवस्थामा छन् र वायाँ भाग खुल्ला अवस्थामा छ । वायाँ भाग तर्फ गाह्रो लगाइएको छ। भित्तामा २ वटा आर्च आकारका खोपा वनाइएका छन् । यहाँ सुखावती लोकेश्वर र शक्तिहरू राखिएका छन्। यो पाटीको उत्तर तर्फ ढुङ्गेधारा छ ।
कैफियत : पाटीको पछाडी पट्टिको छानामा झारपातहरू उम्रिएको छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-६
नाम : सत्तल
स्थान : मनमैजु गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३
नाप : २७' × ६'
पदार्थ : झिंगटी, ईंट्टा, काठ, प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख : अष्पष्ट
विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्माण भएको सो सत्तल दुई तल्ले छ। काष्ठकलाले युक्त भएका थामहरू छन्। तीनवटा काठका झ्यालहरू सहित सत्तलको तल्लो भागमा ७ वटा खुल्ला कबलहरू छन्। दायाँ वायाँ एक वटा कवल वनाइएको छ। हाल यो सत्तलमा स्थानीय वासिन्दाहरूले खाद्यान्य सामाग्री राखी फोहोर बनाएको देखिन्छ। यहाँ लोकेश्वर मञ्जुश्री, वज्रसत्व मूर्तिहरू छन्।
कैफियत : पाटीको छानामा घाँस उम्रिएको छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-७

नाम : इन्द्रायणी मन्दिर

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा, काठ

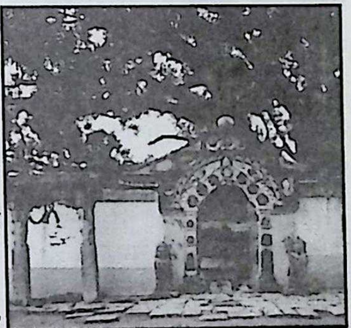
मिति वा अनुमानित समय : श्री ५ गीर्वाणयुद्ध विक्रम शाह

अभिलेख : वि.सं. १८५८, ने.स. ७८१, ७९१, ७६२ ९४२ वि.सं. १८६४

विवरण : परम्परागत छ्राने शैलीमा निर्मित सो मन्दिरमा दुई तल्ले पित्तलको छाना र चारै दिशामा एक एक वटा कलात्मक झ्यालहरू छन्। दुईवटा कलात्मक थाम अगाडी र २ वटा सादा थामहरू पछाडी छन्। ३ वटा कलशाकार गजूर छन् र गजूरमा पहेलो रंगको इनामेल लगाइएको छ। यहाँ हात्ती र सिंहका मूर्तिहरू छन्।

कैफियत : मन्दिरको वरपर रुखहरू छन्।

सूचीकरण संख्या : ११-१-८

नाम : इन्द्रायणी मन्दिर प्रवेशद्वार

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

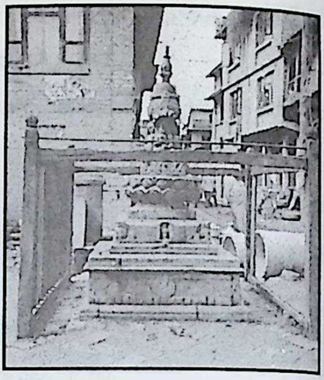
पदार्थ : प्रस्तर, काठ पित्तलपाता, ईंट्टा

मिति वा अनुमानित समय : श्री ५ गीर्वाणयुद्ध विक्रम शाह

अभिलेख : १८५८, ने.स. ७८१, ७९१, ७६२, ९४२, वि.सं. १८६४

विवरण : प्रवेशद्वार परम्परागत आर्च शैलिमा निर्माण भएको छ। दायाँ र वायाँ दुवैतर्फ १, १ वटा सिंह राखिएका छन्। द्वारमा विभिन्न देवी देवताका मूर्तिहरू अंकित गरिएका छन। मन्दिरको उत्तर दक्षिण दिशामा दुईवटा भजन भण्डल छ। दक्षिणमा रहेको पाटीमा ने.स. ९५९ को अभिलेख छ, संगै सुखावती लोकेश्वरको मूर्ति छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-९

नाम : चैत्य

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

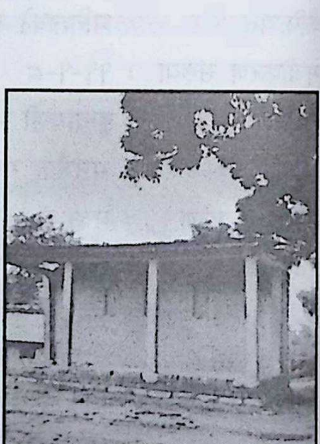
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : इन्द्रायणी मन्दिर परिसरमा भएको चैत्य चारकुने पेटीमा अवस्थित छ। चैत्यलाई वरिपरिवाट काठको वारले घेरिएको छ।

कैंफियत : चैत्यको अवस्था सामान्य छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-१०

नाम : पाटी

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

नाप : १५' × ६'

पदार्थ : जस्तापाता, ईंट्टा, काठ

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ७६२, ९४२ वि.सं. १८६४ एक अष्पष्ट

विवरण : साधारण शैलीमा निर्माण भएको छ। ६ वटा काठका कलात्मक थामहरू छन्, अग्रभागमा ३ वटा खुल्ला कवलहरू छन् र दायाँ र वायाँ १, १ वटा खुल्ला कवलहरू छन्। छाना जस्तापाताले छाएको छ।

कैंफियत : पाटीसंगै ठूलो रुख भएकोले रुखका पातहरू झरेर पाटीको छाना फोहोर भई खिया लागेको अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-११

नाम : पाटी

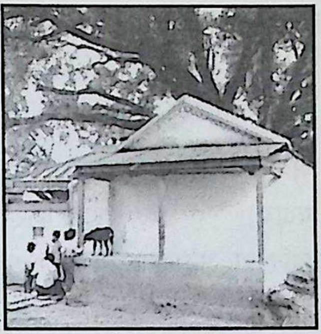
स्थान : मनमैजु गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

पदार्थ : जस्तापाता, ईंट्टा, सिमेन्टी

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित सो पाटीमा चारवटा काठका थामहरू छन् र सिमेन्टीको प्रयोग गरी वनाइएको छ। यो संगै वगलमै भजन पाटी रहेको छ।

कैफियत : यो पाटी आधुनिक सामग्री प्रयोग गरी बनाइएको हुनाले यसको मौलिक स्वरुपमा प्रतिकूल असर परेको छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-१२

नाम : देव आगमधर

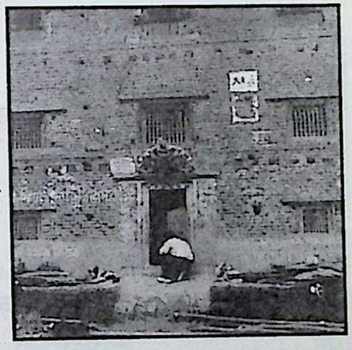
स्थान : मनमैजु गा.वि.स

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाप : ईंट्टा, काठ, झिंगटी, माटो

पदार्थ :

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ९७०

विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित यस आगमधर जुगी भारो र पत्नी महालक्ष्मीद्वारा निर्माण गरिएको हो। तिन तल्ले छ र काठका आठवटा झ्यालहरू छन्। उत्तर मोहडको उक्त आगमघरको ढोका पित्तलको छ काठको तोरणमा इन्द्रायणीको मूर्ति छ। कलश आकारको सेतो रङ्ग लगाएको तीनवटा गजूरहरू छन्।

कैफियत : जीर्ण अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-१३

नाम : परम्परागत घरहरू

स्थान : मनमैजु गा.वि.स. मनमैजु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

पदार्थ : ईंट्टा, काठ, झिंगरी, माटो

मिति वा अनुमानित समय : मध्यकालीन

अभिलेख : ने.स. ९७०

विवरण : मनमैजु देव आगमघरका वरपर परम्परागत घरहरू शैली युक्त छन् । जसमा झिंगटीको छाना, आँखी झ्याल राखीएका छ । जुन घरहरू मध्यकालीन नमूनाका रूपमा लिन सकिन्छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-१४

नाम : पाटी

स्थान : मनमैजु गा.वि.स. ढोकाटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाप : ६' × ६'

पदार्थ : माटो, ईंट्टा, काठ, झिंगटी

मिति वा अनुमानित समय : शाहकालीन

अभिलेख :

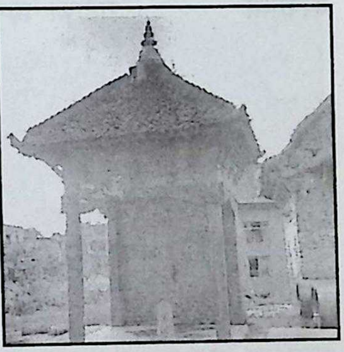
विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित सो पाटी एक तल्ले छ र छानामा झिंगटीले छाएको छ । ४ वटा साधारण थामहरू छन् खुल्ला कवलहरू छन् । ईंट्टाको पेटीमाथी प्रस्तरको प्रयोग भएको छ ।

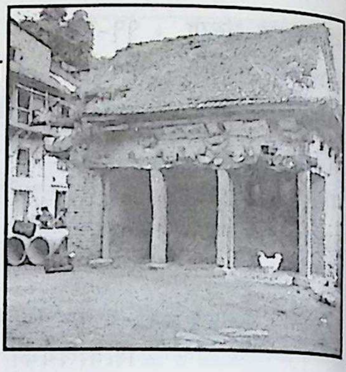
कैफियत : पाटी फोहोर छ ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-१५
नाम : शिवालय
स्थान : मनमैजु गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५
पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा, माटो
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : पश्चिम मोहडा भएको यो शिवालयको ढोकाखुल्ला अवस्थामा छ। ढोकामा आर्च शैली छ। भित्रपट्टि पछाडीको भित्तामा पाँचवटा प्रकाशको लागि प्वाल वनाइएको छ। छाना चतुष्कोणका गुम्वज जस्तै छ। सानो गजूर पनि छ।
कैफियत : शिवालयको छानामा झारपात उम्रिएको साथै लेउ लागेको अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-१६
नाम : मनमैजु तारेश्वर
स्थान : मनमैजु गा.वि.स. ढोकाटोल
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५
पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा, झिंगटी, काठ, माटो
मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन
अभिलेख :
विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्माण भएको छ। यहाँ काठका स-साना झ्यालहरू राखिएका छन्। काठका चारवटा थामहरू छन्। वरीपरीका चारवटा थामहरूले पाटीलाई अडाइराखेको र पछाडीको भागमा मात्र गाह्रो लगाइएको छ। छानामा कलशाकार गजूर छ।
कैफियत : झिंगटीको छानामा झारपातहरू उम्रिएको छ र झिंगटी कतै कतै खल्बलिएको पनि छ।

सूचीकरण संख्या : ११-१-१७

नाम : मनमैजु नासलचोक पाटी

स्थान : मनमैजु गा.वि.स.
ढोकाटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाप : १२' × ८'२०'

पदार्थ : ईंट्टा, झिंगटी, काठ, माटो

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत झिंगटीको छाना एउटा कलात्मक थाम र अन्य ६ वटा साधारण थामहरूद्वारा वनाइएको छ। २ तल्ले छ र पाटीको तल्ला वन्द देखिन्छ। भन्ने तल्लो तल्लामा खुल्ला तीनवटा कवलहरू छन्। वायाँ तर्फ एउटा खुल्ला कवल सहित पाटीको भित्रपटि खोपामा नासल देवता कमलासन चैत्य पनि स्थापित गरिएको छ।

कैफियत : पाटीको छानामा घाँसहरू उम्रेर झिंगटीलाई खल्वल्याएको छ।

⌘

१२. वज्रयोगिनी गा.वि.स.

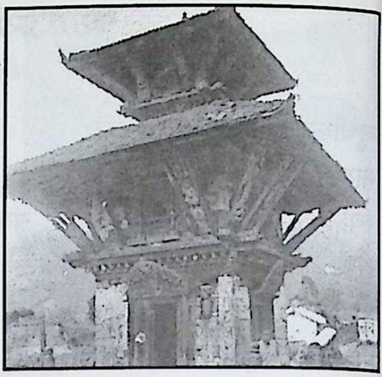

सूचीकरण संख्या : १२-१-१
नाम : भीमसेन
स्थान : वज्रयोगिनी, साल्खा
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : उक्त भीमसेन मूर्ति देवी स्थान परिसरमा खुल्ला अवस्थामा अवस्थित छ ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२
नाम : कृष्ण मूर्ति
स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : उक्त कृष्ण मूर्ति देवीस्थान परिसरमा खुल्ला अवस्थामा अवस्थित छ ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३
नाम : ज्योतिलिङ्गेश्वर महादेव
स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खाटोल
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : झिंगटी, ईंटा, काठ
मिति वा अनुमानित समय : शिवसिंह मल्ल
अभिलेख : ने.स. ६९१ वैशाख जीवनसिंहको शिलापत्र, ने.स. ७४३ ने.स. ७५२ ने.स. ७५५ शिलापत्र

विवरण : परम्परागत छाने शैलीमा निर्मित ज्योतिलिङ्गेश्वरको मन्दिर विशेषगरी काष्ठकलाले सजिएको छ। मन्दिरका ढोका टुडाल, झ्याल तथा तोरणमा काष्ठ कलाका अनुपम नमूना पाइन्छ। मन्दिर भित्र मुख्य देवता शिवलिङ्ग छ।
कैफियत : मन्दिरको छानाका झिंगटीहरू ठाउँ ठाउँमा खुकलो भई पानी चुहुन सक्ने अवस्थामा छ। निदाल र तोरणहरू किराले खाएका छन्।

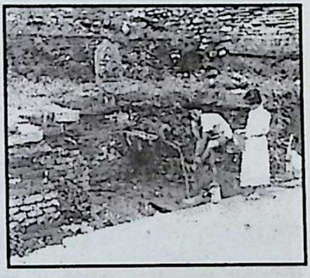
सूचीकरण संख्या : १२-१-४
नाम : ज्योतिङ्गेश्वर महादेव भित्रको शिवलिङ्ग
स्थान : वज्रयोगिनी, साल्खा
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन
अभिलेख : ने.स. ७१९ वैशाख, ने.स. ७४३ ने.स. ७५२ ने स ७५५
विवरण : गर्भगृहको शिवलिङ्ग
कैफियत : गर्भगृहको प्रस्तरको शिवलिङ्ग चर्केको अवस्थामा छ।

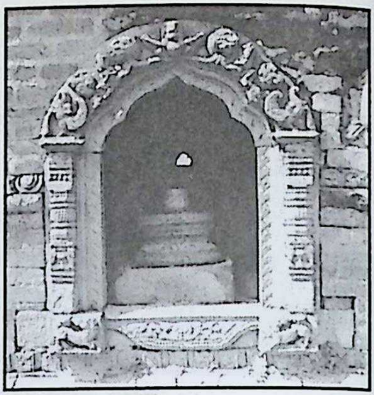

सूचीकरण संख्या : १२-१-५
नाम : ज्योतिलिङ्गेश्वर प्रवेशद्वार
स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खाटोल
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : ईंटा, माटो, प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय : राणाकालिन
अभिलेख :
विवरण : आर्च शैलीमा वनेको द्वारको दाँया बायाँ प्रस्तरका गरुड, सिंह, तोरण छन्। तोरणमा हरिहर र दूर्गाका मूर्ति छन्। दक्षिण तर्फ रहेको हिटीधारामा चतुर्वाहु विष्णु, भू-लक्ष्मी र गज लक्ष्मीका मूर्तिहरू छन्।
कैफियत : आर्च शैलीमा वनेको द्वारको भौतिक अवस्था ज्यादै पुरानो भएर जीर्ण छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६
नाम : ज्योतिङ्गेश्वर महादेव सँगैको हिटीधारा
स्थान : वज्रयोगिनी, साल्खा
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : मन्दिरदेखि दक्षिण तर्फ छ र यसमा विष्णु, भू-लक्ष्मी मूर्तिहरु छन्।
कैफियत : धारा सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७

नाम : शिवलिङ्ग

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

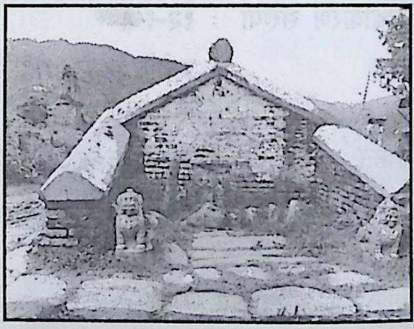
मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन

अभिलेख :

विवरण : प्रस्तरकलायुक्त ढोका भित्र जलहरियुक्त शिवलिङ्ग छ । शिवालयका आकर्षण पनि यही प्रवेशद्वार नै हो ।

कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-८

नाम : देविस्थान (नवदूर्गा)

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : ईंटा, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन

अभिलेख : ७६५ ने.स.को प्रस्तर अभिलेख

विवरण : खुल्ला देवस्थलमा अवस्थित देवीस्थानलाई नवदूर्गाको रुपमा मानिआएको छ । यहाँ एक जोडी सिंह लगायत नवदूर्गाको प्रतिकात्मक मूर्ति, किरात रुप शिव र पछाडीको भित्तामा स्थानक विष्णुको मूर्ति छ ।

कैफियत : सरसफाइको अभावले गर्दा देवस्थल झारपातले ढाकेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८

नाम : लाकेश्वर

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन

अभिलेख : ने.स. ७६५ को अभिलेख

विवरण : देवी परिसरमा रहेको स्थानक चतुर्भुज मूर्तिलाई किरातरुप शिव मानेका छन् ।

कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-१०

नाम : नारायण मूर्ति

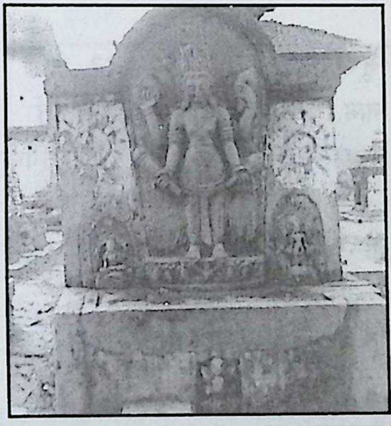
स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खाटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ८१२

अभिलेख : स्थानक विष्णुको पादपीठमा ने.स. ८१२ को प्रस्तर अभिलेख ।

विवरण : शंख, चक्र, गदा पद्म लिइ स्थानक विष्णु मूर्तिको रुपमा भगवान नारायणको खुल्ला देवस्थल छ। यस खुल्ला देवस्थल परिसरमा भीमसेन, गणेश, सरस्वती, जोडी सिंह जलशयन नारायण कृष्ण मूर्ति समेत छन् ।

कैफियत : निर्वाचन चिन्हहरुले देवस्थलको स्वरुपलाई धमिल्याएको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-११

नाम : गणेश मूर्ति

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

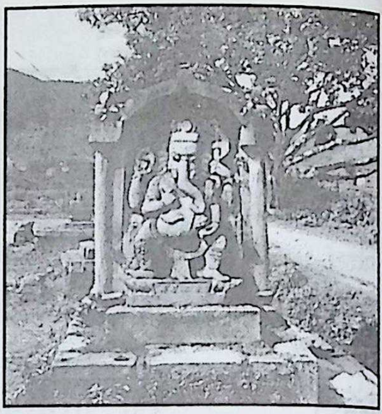
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ८१२

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला खेलको रुपमा रहेको गणेशको यस मूर्तिलाई एक अनुपम कला मानिन्छ।

कैफियत : सरसफाइको अभावले गर्दा देवस्थलमा झारपातले ढाकेको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१२

नाम : सरस्वती मूर्ति

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

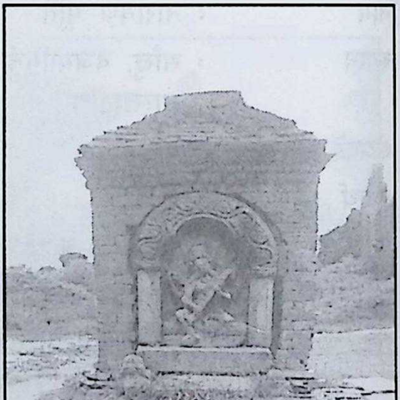
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : ने.सं.८१२

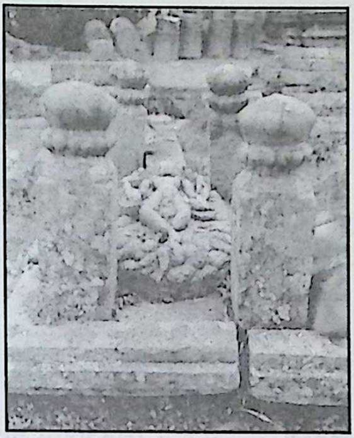
अभिलेख :

विवरण : खुल्ला देवस्थलमा अवस्थित सरस्वती मन्दिर प्रस्तर तोरण युक्त छ। दायाँ वायाँ एक जोडी सिंह छन्। छाना चतुष्कोणाकार शैलीमा वनेको छ।

कैफियत : सरस्वती मन्दिरको छानामा झारपात उम्रिएको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१३

नाम : जलशयन नारायण

स्थान : वज्रयोगिनी, साल्खाटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

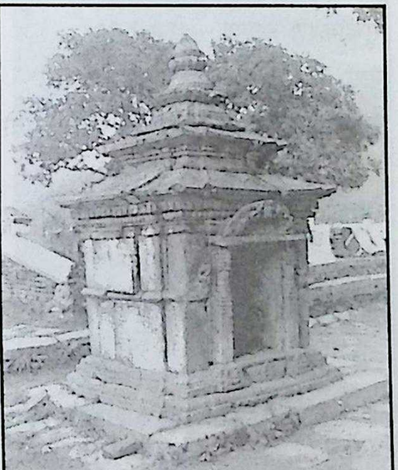
मिति वा अनुमानित समय : ८१२ ने.स.

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला देवस्थलको रुपमा रहेको जलशयन नारायण

कैंफियत : संरक्षणको आवश्यकता रहेको ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१४

नाम : शिव पार्वती मन्दिर

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : १८/१९ औं शताब्दी

अभिलेख :

विवरण : प्रस्तर शिखर शैली युक्त छ मन्दिर भित्र उमामहेश्वरको मूर्ति छ । मन्दिरको मुख्य आकर्षण प्रस्तर कलामय स्वरुप नै हो । द्वारमा छेपु, तोरण, नागकन्याले वेष्टित र आमलक गजूरले थप सुन्दरता प्रदान गरेको छ ।

कैंफियत : ढुङ्गाको जोडाइ ठाउँठाउँमा खुकुलो हुदै गएको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१५

नाम : उमामहेश्वर

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : १८/१९ औं शताब्दी

अभिलेख :

विवरण : शिवपार्वती मन्दिरभित्र रहेको बसाहामा आह्नद उमामहेश्वर

कैफियत : शिवको अनुहार अस्पष्ट

सूचीकरण संख्या : १२-१-१६

नाम : पाटी

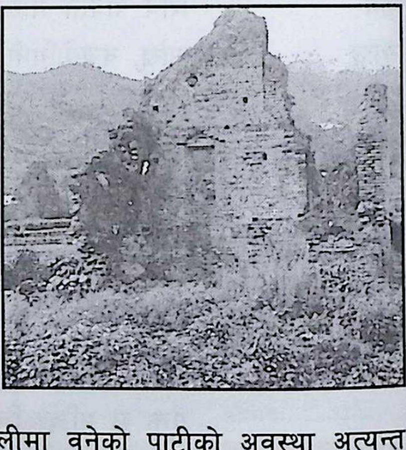
स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : ईंटा, माटो

मिति वा अनुमानित समय :मल्लकालीन

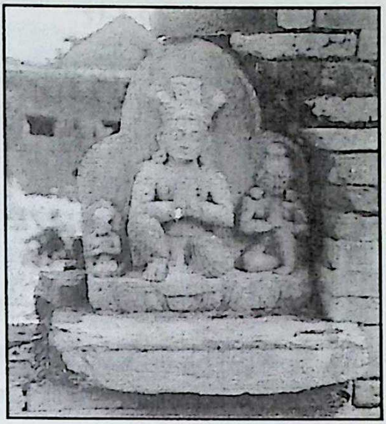
अभिलेख :

विवरण : परम्परागत छाने शैलीमा वनेको पाटीको अवस्था अत्यन्त दूरावस्थामा छ। यस पाटीको भित्तामा भक्तभक्तिनीको प्रस्तर को मूर्ति रहेको छन् ।

कैफियत : पाटीको गारो पुरै भत्केको छ र वरिपरी उम्रेको झारपातले गर्दा प्राचीन सम्पदाको लोपोन्मुख दर्शाइरहेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१७

नाम : भक्तभक्तिनी

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

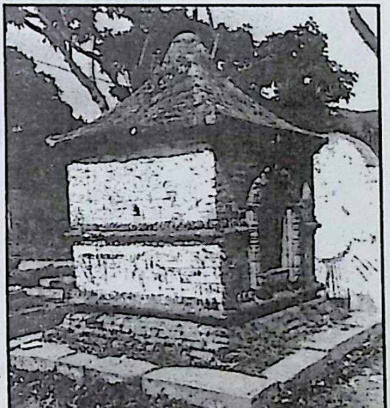
मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन

अभिलेख :

विवरण : भत्किएको पाटीको भित्तामा रहेको भक्तमूर्ति भए पनि राजषि भेषभूषा देखिन्छ ।

कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-१८

नाम : शिवालय

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

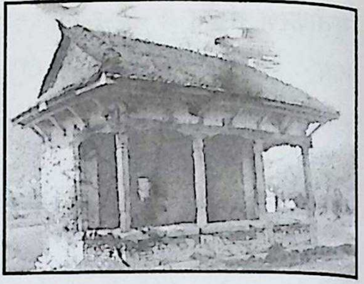
पदार्थ : टेकाकोटा,ईंटा,प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन

अभिलेख :

विवरण : चारपाखे छाने शैलीमा वनेको शिवालय भित्र शिवलिङ्ग छ । शिवालयको प्रवेशद्वार छेपु तोरणयुक्त प्रस्तरको छ ।

कैफियत : उचित स्याहार र सरसफाइको कमि छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१९
नाम : मखन (फलैंचा) पाटी हिटी
स्थान : बज्रयोगिनी गा.वि.स.
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
नाप : १५' ६" × ११' ४"
पदार्थ : ईंटा, झिंगटी, माटो, ढुंगा
मिति वा अनुमानित समय : २०३७ सालमा मथुरानाथको नामवाट उनकी श्रीमती माया श्रेष्ठले जिर्णोद्धार गरेको ।
अभिलेख :
विवरण : परम्परागत छानै शैलीमा निर्मित उक्त पाटीको दक्षिण ३ र पूर्व पश्चिम १/१ कवल छ । झिंगटीको छाना चारवटा साधारण थाम प्रयोगगरी वनाइएको छ । यस पाटीमा कमल आकृतिको ढुङ्गेधारा "मखनहिटी" पनि छ । फलैंचा संगै देवता छन् ।
कैफियत : दलिन तथा निदाल किराले खाएको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२०
नाम : नासःद्य
स्थान : बज्रयोगिनी
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : प्रस्तरको उक्त नासधमा छेपु अंकित छ र दुवैतर्फ एक जोडी सिंह छ । उक्त नासद्य मखन फलैचासँगै छ ।
कैफियत : प्रस्तर तोरणको देवता हराइ सकेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२१

नाम : मखन हिटी

स्थान : बज्रयोगिनी गा.वि.स.

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : यो हिटी मखन फलैंचा सँगै अवस्थित छ। सो धारा मकराकृति अंकित छ।

कैफियत : धारा सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२२

नाम : स्थानक विष्णु

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी प्राङ्गण

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

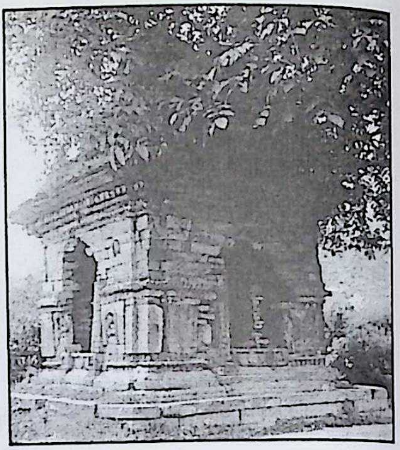
मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन

अभिलेख :

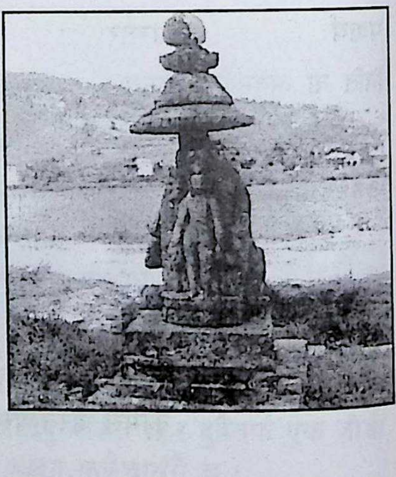

विवरण : अष्टभुज स्थानक विष्णु गरुडासन सहित छन् र दुवैतर्फ नागहरू अवस्थित छन्। उक्त विष्णु विश्वेश्वर महादेव शिवालय परिसरमा छ।

कैफियत : समय समयमा भएको मर्मत संभार पछि यस सत्तलको स्वरूपमा परिवर्तन आएको छ। साथै उचित स्याहारको कमिले अस्तव्यस्त देखिन्छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२३
नाम : विशेश्वर महादेव शिवालय
स्थान : साँखु, बज्रयोगिनी, महादेवस्थान
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा
मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ८१९
अभिलेख : ने.स. ८१९ को शिलापत्र
विवरण : राजा भूपालेन्द्र मल्लको समयमा हरिकृष्ण भारोद्वारा निर्मित शिवालय गुम्वज शैली छ। प्रस्तर ढोकामा छेपु, मकर,नागोपास वेष्टित शिरो भागमा गजूर छ। यस शिवालयमा किर्तिमुख भैरव वसाहा छ भने भित्रपट्टि शिवलिङ्ग विष्णु, हनुमान, गरुण, नारायणका मूर्तिहरू छन्।
कैफियत : शिवालयको गुम्वजाकार भागमा झारपात तथा रुख उम्रेको हुँदा अति भग्न अवस्थामा रहेको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२४
नाम : छत्र चण्डेश्वर
स्थान : बज्रयोगिनी, महादेवस्थान
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर,
मिति वा अनुमानित समय : भूपालेन्द्र मल्ल
अभिलेख :
विवरण : खुल्ला रुपमा विश्वेश्वर महादेव स्थानसँगै छ।
कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-२५

नाम : गणेश

स्थान : वज्रयोगिनी, महादेव स्थान

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : भूपालेन्द्र मल्ल

अभिलेख :

विवरण : यो गणेश देवल विश्वेश्वर महादेवसँगै अवस्थित छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२६

नाम : वाफल पाटी

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : ईंटा, जस्ता पाता

मिति वा अनुमानित समय : १८ औं शताब्दी

अभिलेख : शिलापत्र अष्पष्ट रहेको

विवरण : परम्परागत नेपाली शैलीमा निर्मित ५ वटा कलात्मक थामहरू छन्। दक्षिणतर्फ ३ कवल पश्चिम १ कवल जगको खम्वामा प्रस्तर सिंह राखिएको छ।

कैफियत : थाम निदाल किराले खाएको छ र जीर्ण अवस्थाको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२७

नाम : बाफलपाटी भित्रको विष्णु

स्थान : बज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : १८ औं शताब्दी

अभिलेख :

विवरण : उक्त स्थानक विष्णु वाफल पाटीभित्र अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२८

नाम : हनुमान

स्थान : बज्रयोगिनी, महादेवस्थान

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर

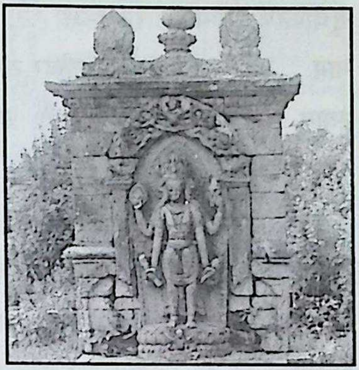
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त हनुमानमूर्ति विस्वेश्वर महादेवस्थान सँगै खुल्ला रुपमा अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-२९

नाम : विष्णु

स्थान : बज्रयोगिनी, महादेव स्थान

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९३४

अभिलेख : ने.स. ९३४ को अभिलेख

विवरण : उक्त स्थानक विष्णुको मूर्ति विश्वेश्वर महादेवस्थनसँगै खुल्ला रुपमा अवस्थित छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३०

नाम : विष्णु

स्थान : साँखु, बज्रयोगिनी, गा.वि.स. साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

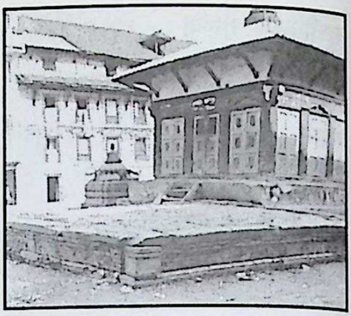
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : मल्लकालीन

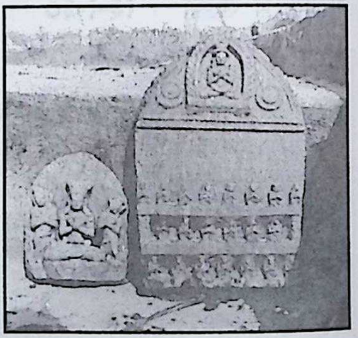
अभिलेख :

विवरण : उक्त स्थानक विष्णु गरुडासन सहित छन र दुवैतर्फ नागहरू अवस्थित छन्। उक्त विष्णु विश्वेश्वर महादेव शिवालय परिसरमा छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३१
नाम : कृष्ण मन्दिर संगैको डवली
स्थान : बज्रयोगिनी, साल्खा
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा
मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९३४
अभिलेख : ने.स. ९३४ को अभिलेख
विवरण : यस डवलीमा वेलावेला कृष्ण नाच तथा जात्रा गराइन्छ ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३२
नाम : कृष्ण मन्दिर संगैको भक्तभक्तिनीको शिलापत्र
स्थान : बज्रयोगिनी, साल्खा
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९३४
अभिलेख : ने.स. ९३४ को शिलापत्र
विवरण : उक्त शिलापत्र कृष्ण मन्दिर सँगै अवस्थित छ ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३३

नाम : हिटी धारा

स्थान : बज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

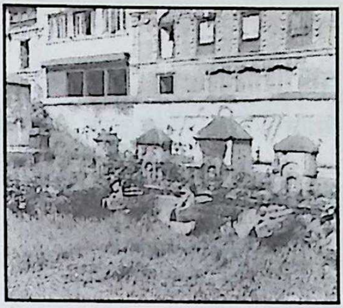
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त हिटीधारा कृष्ण मन्दिरसँगै अवस्थित छ यी धाराहरू लहरै ३ वटा छन् ।

कैफियत : धारा सुकिसकेको अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३४

नाम : चैत्य

स्थान : बज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

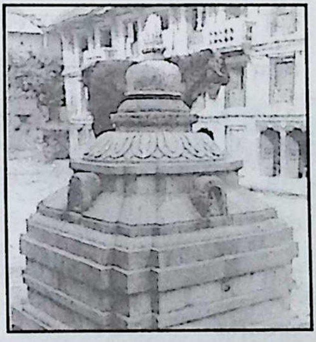
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९३४

अभिलेख :

विवरण : उक्त चैत्य कृष्ण मन्दिरसँगै परम्परागत शैलीमा अवस्थित छ । चारतिर चारध्यानी बुद्धहरु अंकित गरिएका छन् ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३५

नाम : शिवलिङ्ग

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी महादेवस्थान

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

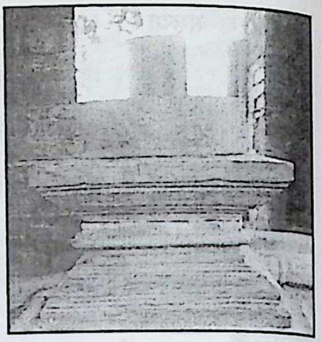
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त शिवलिङ्ग विशेश्वर महादेवभित्र अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३६

नाम : गणेश स्थान

स्थान : बज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १ साल्खा

नाप : ३' ९" × २' १०"

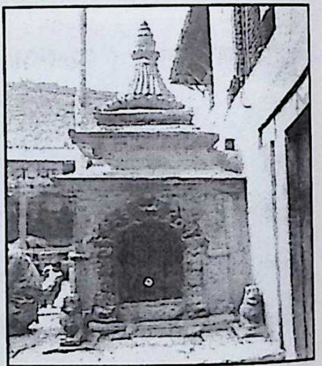
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

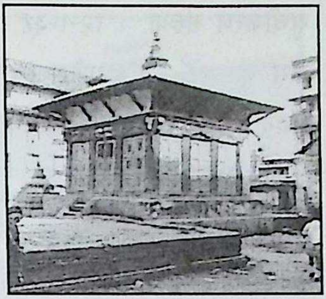
अभिलेख :

विवरण : खुल्ला स्थानमा अवस्थित छ । ढोका माथी छेपु नाग दायाँवायाँ सिंह र तोरणमा छेपु अंकित छ । मन्दिरको उत्तर तर्फ पुरानो इनार रहेको छ । गजूर प्रस्तर कलशाकृति छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३७

नाम : कृष्ण मन्दिर

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. १

पदार्थ : इंटा, प्रस्तर, जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय : १९ औं शताव्दी

अभिलेख : ढुङ्गेधारामा ने.स. ९३४ को शिलापत्र

विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित सो मन्दिर चारै दिशामा ३/३ कवल ढोका र शिरोभागमा आमलकयुक्त कलशाकार गजूर छ। २ तह पेटीमाथी निर्माण मन्दिर कृष्ण मन्दिरको नामले प्रशिद्ध छ मन्दिरको दक्षिणतर्फ ढुङ्गेधारा र भक्तिनीको मूर्ति राखिएको छ।

कैफियत : मर्मत संभारको क्रममा मौलिक स्वरूपमा प्रतिकूल असर परेको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३८

नाम : विष्णु मन्दिर (भग्न अवस्थामा)

स्थान : वज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

नाप : १५' ७" × १३' ३"

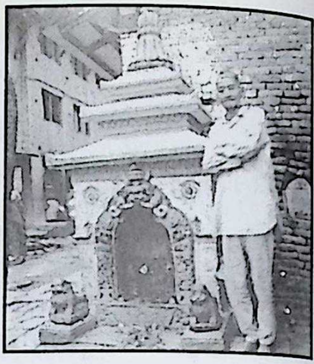
पदार्थ : ईंटा, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : १८ औं शताव्दी

अभिलेख :

विवरण : कलशमाथी विराजमान अन्नपूर्ण मूर्ति र एकजोडी सिंह देखिन्छ।

कैफियत : मन्दिर पुरै पूर्ण रूपमा भत्किएकोले गर्दा मन्दिरको स्वरूप हराइ सकेको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-३९

नाम : गणेश स्थान

स्थान : बज्रयोगिनी, साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

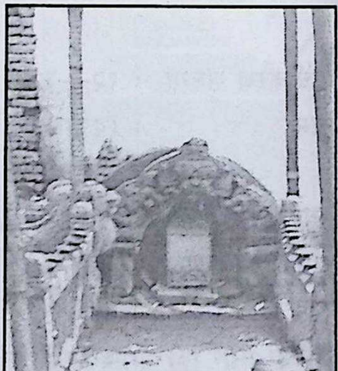
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ८८३, ने. स. ९६३

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलीयुक्त छाने भएको गणेश मन्दिरमा प्रस्तरको गजूर राखिएको छ। तोरणमा छेपु, मकर र द्वारमा दुई तिर एक जोडी सिंह छन्।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४०

नाम : भैरबस्थान

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी साल्खा

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.स. ८८३, ९६३ प्रस्तर अभिलेख

विवरण : भैरबस्थान खुल्ला स्थानमा अवस्थित छ। धातुको चदुवा र तोरणमा छेपु अंकित छ दायाँ र वायाँ थुप्रै दियोहरूले सजाइएको छ र विचमा प्रस्तर अभिलेख स्थापना गरिएको छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४१

नाम : धिंग सत्तल

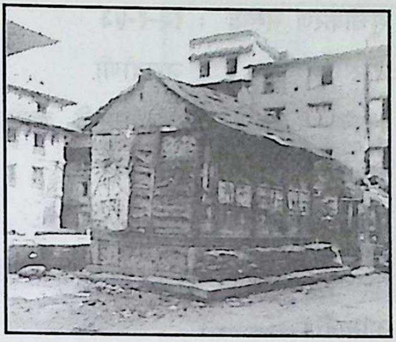
स्थान : बज्रयोगिनी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

पदार्थ : ईंटा, जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : धिंगसत्तल पूर्णरूपमा भत्किइसकेको अवस्थामा छ। यसमा चारकवल भएको अवशेषवाट अनुमान मात्र गर्न सकिन्छ र ५ वटा कलात्मक थामहरू पनि थिए।

कैफियत : यो सत्तल पूर्ण रूपमा भत्किइसकेको छ र हाल भग्नावशेष मात्र वाँकी छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४२

नाम : नारायण मन्दिर

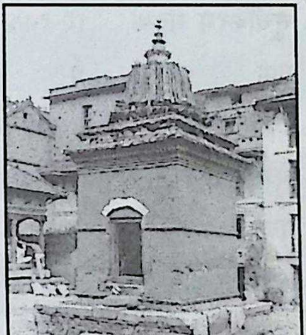
स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखुटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

नाप : ११' ६" × ११' ३"

पदार्थ : ईंटा, टेराकोटा, प्रस्तर

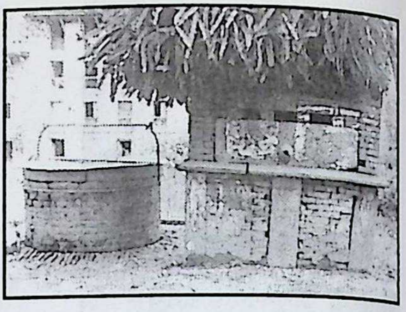
मिति वा अनुमानित समय : ने.स.

अभिलेख : ने.स. १०३०

विवरण : (शिखर) गुम्बज शैलीमा निर्मित गरुण लक्ष्मी सहितको नारायण दक्षिण तर्फ इनार र जलद्रोणी रहेको छ। कलशाकार गजूर छ।

कैफियत : जलद्रोणीको पछाडी पट्टि भित्तामा २ वटा लिच्छवी कालीन उद्देश्यकचैत्यहरू रहेका छन्। काठको ढोकामा फलामे रेलिङ्गको प्रयोग गरिएको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४३

नाम : जलद्रोणी

स्थान : वज्रयोगीनी, चलाखु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

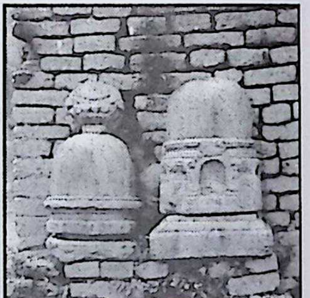
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : लिच्छवीकालीन

अभिलेख :

विवरण : यो जलद्रोणी नारायण मन्दिरदेखि दक्षिण पूर्व तर्फ अवस्थित छ। यसको माथीपट्टि काँडाको वोटले ढाकेको छ ।

कैफियत : हाल चालु अवस्थामा नभएको ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४४

नाम : चैत्य

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : लिच्छवीकालीन

अभिलेख :

विवरण : उक्त उद्देशियक चैत्य नारायण मन्दिरको परिसरमा अवस्थित छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४५

नाम : श्रीधर

स्थान : वज्रयोगिनी, चलाखुटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : लिच्छवीकालीन

अभिलेख : ने.स. १०३०

विवरण : उक्त श्रीधरको मूर्ति नारायण मन्दिर देखि दक्षिण पूर्वमा अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा अवस्थित छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४६

नाम : पाटी

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखुटोल

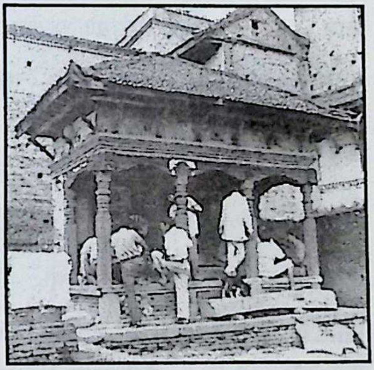
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

नाप : १२' ६" × ८"

पदार्थ : ईंटा, झिंगटी, काठ

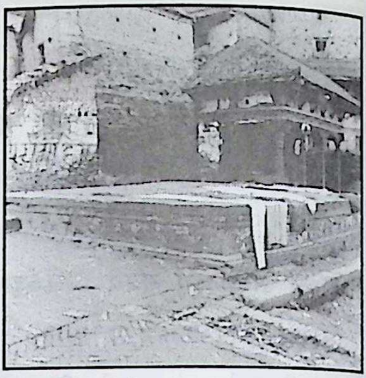
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलमा अवस्थित सो पाटीको पूर्व ३ कवल स-साना टुडालहरूको प्रयोग भएको छ । ६ वटा कलात्मक थामहरूद्वारा निर्माण भएको छ । पश्चिमतर्फ डबली छ ।

कैफियत : झिंगटीको छाना कतै कतै विग्रेको देखिन्छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४७

नाम : डवली

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखुटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ४

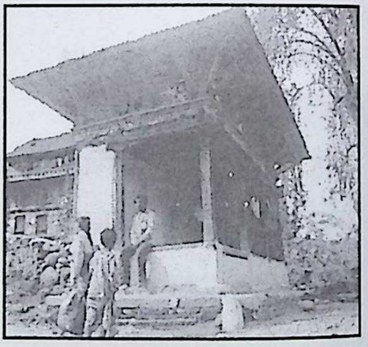
पदार्थ : ईंटा, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : यो डवली पाटी देखि पश्चिम तर्फ अवस्थित छ। यस डवलीमा कायाअष्ठमीको दिनमा वज्रयोगिनी नाच नचाइन्छ।

कैफियत : मर्मत गर्नुपर्ने अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४८

नाम : द्योलंको फलेचा

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

नाप : १७' × ८'

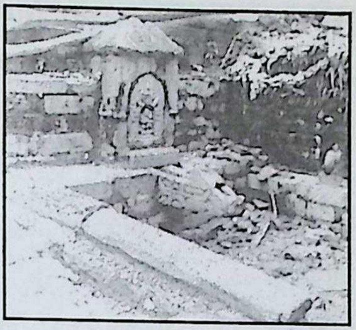
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा, झिंगटी, जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९०९ माघ शुक्ल पूर्णिमा जीर्णोद्धार ने.स. ९१२ वैशाखमा पिण्डदानको लागि खेत गुठी राखेको।

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत पाटी शैलीमा निर्मित उक्त पाटी पूर्व मोहडामा अवस्थित छ। पूर्व ३ उत्तर दक्षिण १/१ कवल ४ वटा कलात्मक काठका खम्वाहरू छ। उक्त पाटी जमिनको सतहवाट केही माथी उठाइएका छन् र भूईमा काठका फल्याकहरू ओच्छयाइएको छ। त्यहाँ यात्रुहरू थकाई मार्न भनि वस्दछन्।

कैफियत : दलिन र निदालहरू किराले खाएको हुनाले जीर्ण भइसकेको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-४९

नाम : कृष्ण देवल संगै पूर्वतर्फको हिटीधारा

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ५

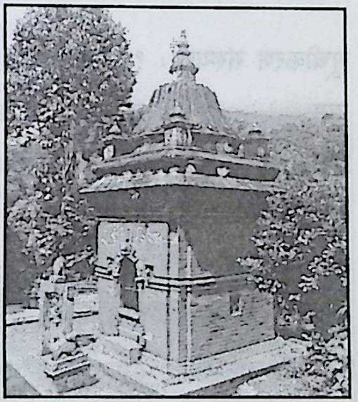
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : धारामाथी प्रस्तर तोरणमा शिव पार्वतीको मूर्ति राखिएको छ ।

कैंफियत : धारा सुकिसकेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५०

नाम : नर्वदेश्वर महादेव

स्थान : बज्रयोगिनी शालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : ११' ६" × ११' ६"

पदार्थ : ढुङ्गा, ईंटा, टेराकोटा

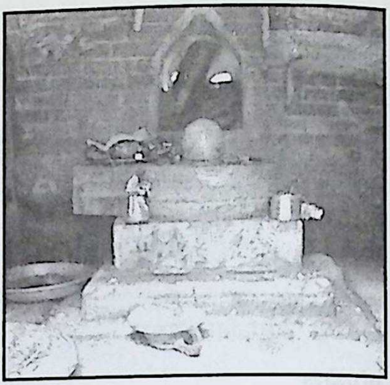
मिति वा अनुमानित समय : करिव १०० वर्ष

अभिलेख :

विवरण : टेराकोटा गुम्बा शैली निर्मित नजिकै नर्वदेश्वर महादेव मन्दिरमा प्रस्तर आँखी झ्याल, प्रस्तर कलशाकृति गजूर ढोकामा छेपु मकर, वसाहा अंकित छ र भित्र पट्टि शिवलिङ्ग, किर्तिमुख भैरब, हनुमान, शिव छन् ।

कैंफियत : योगीहरूको अखडा मानिने यस मन्दिर वरिपरी जोगीहरूको मृत्यु पश्चात ढिकुरो गाडी शिवलिङ्ग स्थापना गर्ने चलन छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५१

नाम : नर्वदेश्वर शिवलिङ्ग

स्थान : वज्रयोगिनी, शालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : नर्वदेश्वर महादेव मन्दिरको गर्भगृहको शिवलिङ्ग ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५२

नाम : नर्वदेश्वर कुटी

स्थान : बज्रयोगिनी शालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : २५' × २५'

पदार्थ : जस्तापाता, ईंटा, चुनसूर्की

मिति वा अनुमानित समय : करिब १०० वर्ष अगाडी वनेको ।

अभिलेख :

विवरण : झिंगटी छानाको सट्टा जस्तापाताको छाना हाली मर्मत कार्य भएको ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५३

नाम : धलँपूपाटी,

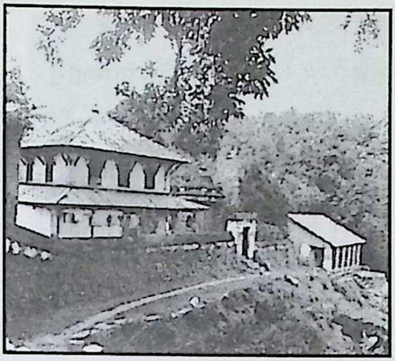
स्थान : बज्रयोगिनी,
सालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : २५' x २०'९"

पदार्थ : ढुङ्गा, ईंटा जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख : ने.सं. ९०९ को शिलापत्र

विवरण : पाटीदेखि दक्षिणतर्फ सानो देवलमा चारहातयुक्त सरस्वतिको मूर्ति स्थापना गरिएको छ। यसैसंग प्रस्तर तोरणमा देवाली देवता छन् ।

कैफियत : स्वस्थानीव्रतको समयमा १ महिनासंग व्रत वस्ने पुरुषहरू यसै पाटीमा वास वस्दछन् ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५४

नाम : भीमसेन स्थान

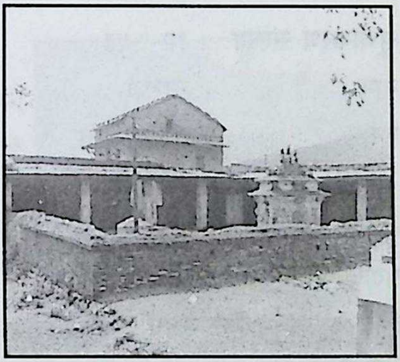
स्थान : बज्रयोगिनी,
शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : ५' × ४'

पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : पूर्ण जीर्णोद्धार दयालक्ष्मी ९८३ मा गरेको

अभिलेख : ने.स. ९८३ माघको शिलापत्र

विवरण : खुल्ला देवस्थनमा अवस्थित छ। प्रस्तर घण्टा कृति ३ गजुर युक्त भीमसेन स्थान मन्दिरमा गणेश कुमार, भैरब प्रतिकात्मक मूर्ति, शिवपार्वती सरस्वती इत्यादीका मूर्तिहरू छ।

कैफियत : कालगतिले जीर्ण हुन गएको ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५५

नाम : भीमसेनस्थान परिसरका देवताहरू

स्थान : बज्रयोगिनी, शलीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९८३

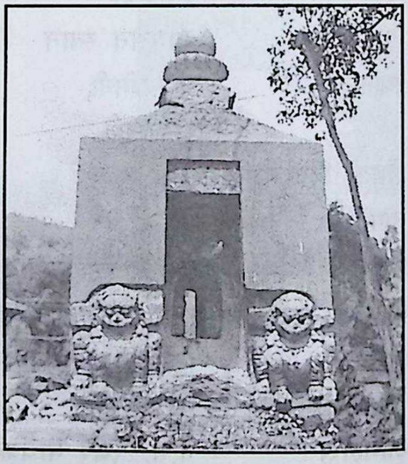
अभिलेख :

विवरण : खुल्ला देवल शैलीको भीमसेन देवल ।

कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-५६

नाम : नासद्य

स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

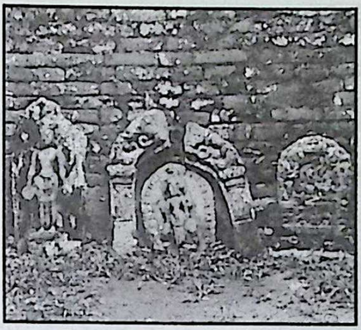
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : मिमसेन चौरमा अवस्थित सो नासद्य खुल्ला अवस्थामा छ र द्वारमा दुवै तर्फ १ जोडी सिंह छ। उक्त नासद्य भीमसेन चौरमा अवस्थित छ ।

कैफियत : नासद्य जीर्ण अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५७

नाम : भीमसेन चौरका खुल्ला देवताहरू

स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर, तेलिया ईंटा, सूर्की

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला देवस्थान प्राङ्गणमा स-साना थुप्रै देव मुर्तिहरू स्थापना गरिएका छन्। उमामहेश्वर, नारायण, भैरब, नासद्यः गणेश छन् र पीपलवृक्षमा स्थानक नारायण मूर्ति छ।

कैफियत : संगैको उमामहेश्वर, नारायण मन्दिर र पुरै रूपमा भग्न छ र नारायणको प्रस्तर तोरण फुटको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५८

नाम : भिमसेन स्थान परिसरको भैरबको प्रतिकात्मक मूर्ति

स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

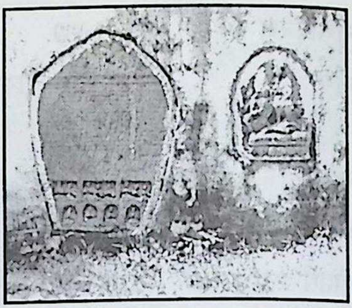
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ९८३

अभिलेख :

विवरण : उक्त भैरबको प्रतिकात्मक मूर्ति भीमसेनस्थान परिसरमा खुल्ला रुपमा अवस्थित छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-५९

नाम : उमामहेश्वर र शिलापत्र

स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : ने.सं. ९८३

अभिलेख : ने.स. ९८३ शिलापत्र

विवरण : उक्त उमामहेश्वर र शिलापत्र भीमसेनस्थान परिसरमा खुल्ला अवस्थामा छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६०

नाम : गणेश

स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

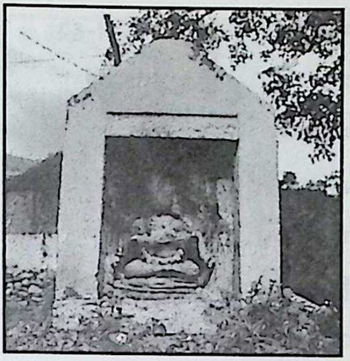
मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त गणेश भिमसेन चौर मा अवस्थित छ ।

कैफियत : मूर्ति सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६१

नाम : भैरव

स्थान : वज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त भैरब थान भीमसेन चौरमा छ र मूर्ति कमलासनमा अवस्थित छ ।

कैफियत : मूर्ति सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६२

नाम : राम सीता स्थान

स्थान : वज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त देवस्थान शालीनदी परिसरमा खुल्ला अवस्थामा छ ।

कैफियत : मूर्तिको आसन जीर्ण अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६३

नाम : शिवलिङ्ग

स्थान : वज्रयोगिनी,शालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण : उक्त शिवलिङ्ग शालीनदी परिसरमा खुल्ला रुपमा अवस्थित छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६४

नाम : हनुमान

स्थान : वज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

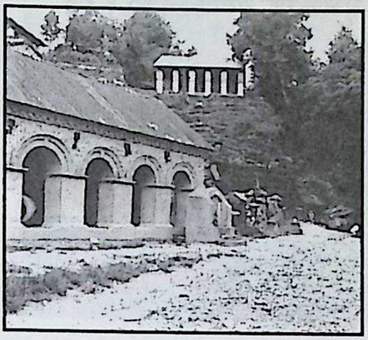
मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण : शालिनदी परिसरमा अवस्थित उक्त हनुमान मूर्ति खुल्ला रुपमा छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६५

नाम : राणाकालीन पाटी

स्थान : शालिनदी, बज्रयोगिनी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : ४०' × १५'

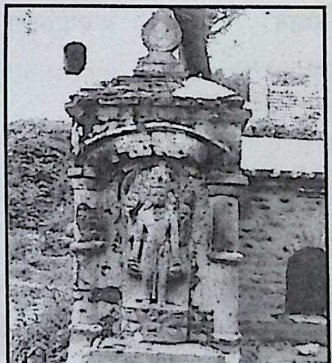
पदार्थ : सिमेन्ट प्लाष्टर, ढुङ्गामाटो, ईंटा, जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलीमा अवस्थित सो पाटीको आसपासमा गणेश, शिवलिङ्ग, वसाहा, हनुमान, स्थानक विष्णु पद्मासन लक्ष्मी, सरस्वती सहित विष्णु, रामसीता, चारहात युक्त गणेशको मूर्ति स्थापना गरिएको छ।

कैफियत : खोलाले पुरिएको ठाउँमा वासुकीनाथ रहेको छ। सीता रामको नवनिर्मित मूर्ति छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६६

नाम : विष्णु

स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण : उक्त स्थानक विष्णु शालीनदी परिसरमा खुल्ला अवस्थामा छ, प्रस्तर गजूर छ।

कैफियत : मूर्तिको पछिल्लो भाग जीर्ण छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६७

नाम : गणेश

स्थान : बज्रयोगिनी, शालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण : शालिनदी परिसरमा अवस्थित उक्त मूर्ति सानो देवलमा अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६८

नाम : चन्द्रावतीको प्रतिकात्मक शिला

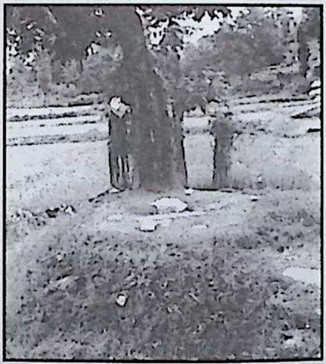
स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त चन्द्रावतीको प्रतिकात्मक शिला शालिनदी देखि दक्षिणतर्फ खेतमा चन्द्रवती कुटीसँगै अवस्थित छ ।

कैफियत : खुल्ला रुपमा अवस्थित छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-६८

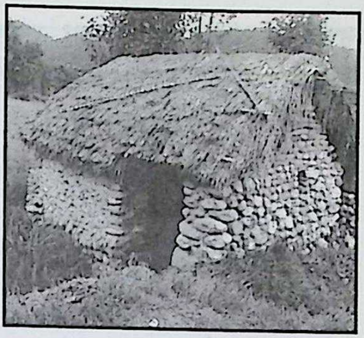
नाम : चन्द्रावती कुटी-डोले-भोले

स्थान : बज्रयोगिनी, शालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : १०' × ६'

पदार्थ : ढुङ्गा, माटो, पराल

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : श्री स्वस्थानी व्रतकथामा आधारित चन्द्रावतीको कुटी नीजि जग्गाको खेतमा वनाइएको छ । ढुङ्गा र माटोको जोडाइ भएको सो पाटीमा परालको छानो छ । धार्मिक स्थल कुटीको छेउमा डोले भोले साथै चन्द्रावतीको प्रतिकात्मक ढुङ्गाको मूर्ति रहेको छ ।

कैफियत : पराले छानो भएको र खेतको विचमा भएकाले पानी पसेर जीर्ण अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७०

नाम : डोले भोले

स्थान : बज्रयोगिनी, शालिनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

पदार्थ : प्रस्तर

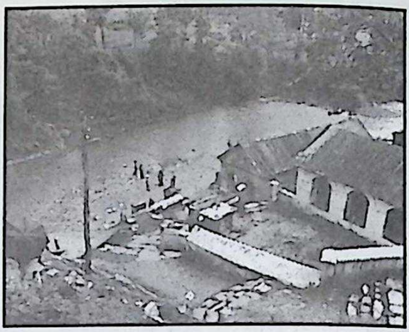

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त प्रतिकात्मक शिला चन्द्रावती कुटीसँगै छ ।

कैफियत : खुल्ला र अस्तव्यस्त अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७१

नाम : माधव नारायण पाटी

स्थान : बज्रयोगिनी, शालीनदी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : १८' × १६"

पदार्थ : प्रस्तर,ईंटा सिमेन्ट

मिति वा अनुमानित समय : २०१५ सालमा जीर्णोद्धार

अभिलेख : प्रस्तर तोरणमा ज्यादै खिइएको शिलालेख छ ।

विवरण : परम्परागत शैलीमा अवस्थित उक्त पाटी ३ वटा आर्च स्वरूपको खुलाढोका भएको प्राचीन मानिएता पनि जीर्णोद्धार पश्चात स्वरूप विग्रिएको छ । यस पाटीमा माघमा नारायण जात्राको अवसरमा माधव नारायणको सुनको मूर्ति स्थापना गरिन्छ ।

कैफियत : एल आकारको पाटी प्राचीन भएता पनि जीर्णोद्धार पश्चात सिमेन्टको प्रयोगले गर्दा यसको मौलिक स्वरूपमा प्रतिकूल असर परेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७२

नाम : कृष्ण देवल

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

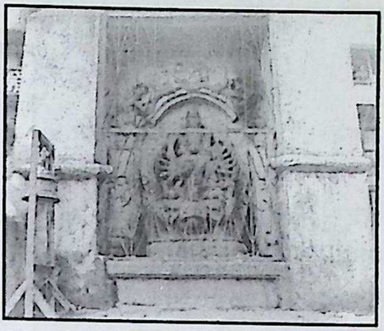
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

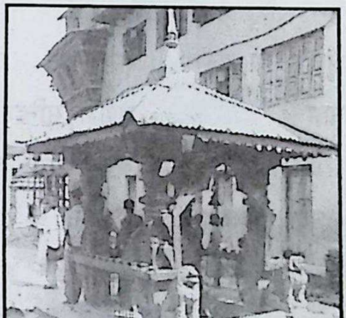
अभिलेख :

विवरण : कृष्ण देवल तीन तह पेटीमाथी सानो देवल अवस्थित छ देवलको आसनमा एकजोडी सिंह छन् । पूर्व तर्फ हिटी धारा छ र धारामाथी तोरणमा शिव पार्वतीको मूर्ति छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

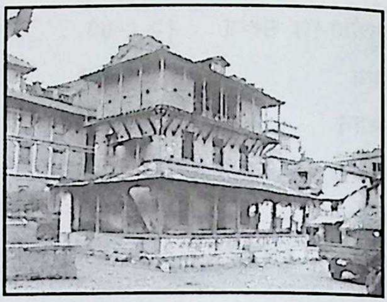

सूचीकरण संख्या : १२-१-७३
नाम : महाविष्णु
स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६
पदार्थ : प्रस्तर, डण्डी
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : महाविष्णु तीन तह पेटीमाथी निर्मित छ। उक्त महाविष्णु स्थानमा पाषाणमय तोरणमा छेपु, मकर, आसनमा जोडी सिंह छन्। हाल नवनिर्मित शैली दिइएको छ। मन्दिरको दायाँ तर्फ घण्ट राखिएको छ।
कैफियत : द्वारमा डण्डीको प्रयोग गरिनाले मन्दिरको मौलिक स्वरूपमा प्रतिकूल असर परेको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७४
नाम : महालक्ष्मी मन्दिर
स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६
पदार्थ : जस्तापाता, प्रस्तर, काठ
मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ८१२ मा थाम जीर्णोद्धार
अभिलेख : ने.स. ८१२, ने.स. १०१६ को ताम्रपत्र
विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित उक्त मन्दिरमा ४ वटा कलात्मक थाम, मूर्तिमा सूनको गोलम्बा लगाइएको छ। खुल्ला देव स्थल कलशकृति छानामा जस्तापाता प्रयोग गरिएको छ र दायाँ वायाँ एक जोडी सिंह राखिएको छ।
कैफियत : देवस्थल राखिएका दुईमूर्ति फुटिसकेका र शिला राखी पूजा गरिएको छ। स्थानीय वासिन्दाका अनुसार मूर्ति सूल्टो पारेर राख्न अनिष्ट हुने हुनाले छोप्टो पारेर राखिएको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७५

नाम : (हेकं सत्तल) न्त्याकं सत्तल

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखुटोल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : ३९' १" × २०' ११"

पदार्थ : ईंटा, जस्तापाता, माटो

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत छानै शैलीमा निर्मित उक्त सत्तल उत्तर तर्फ ७ कवल पूर्व ३ कवल पश्चिम ३ कवल छ । काष्ठकलाको नमूना रहेको सो सत्तलमा कलात्मक थामहरू छन् । कार्नोस सहितको पाटी हेर्दा तीन तल्ले जस्तो देखिन्छ ।

कैफियत : प्राकृतिक प्रकोपले गर्दा अगाडीको वार्दली पूरै खसेको देखिन्छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७६

नाम : गणेश मन्दिर

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

नाप : ४' ३" × ४' ३"

पदार्थ : प्रस्तर, सिमेन्ट

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : गुम्बजाकार छानामा निर्मित फूलवुट्टा अंकित तोरण एक जोडी सिंह छ । गजूर कलशाकार छ । द्वारमा घण्ट भ्रुण्डयाइएको छ ।

कैफियत : नव निर्मित गणेश मन्दिरमा पुरै सिमेन्टको प्रयोग गरि वनाइएको हुनाले मौलिक स्वरुपमा प्रतिकूल असर परेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७७

नाम : गणेश मन्दिर भित्रको मूर्ति

स्थान : बज्रयोगिनी, चलाखु

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ६

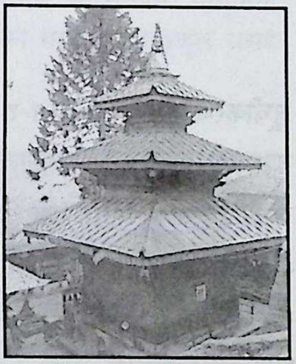
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण :

कैफियत : सामान्य अवस्थमा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७८

नाम : वज्रयोगिनी मन्दिर

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

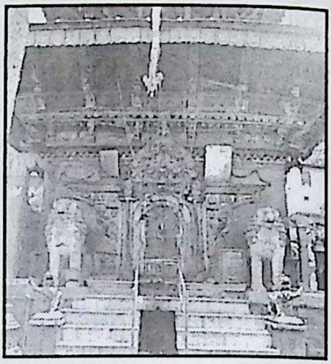
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा, तामा पाता

मिति वा अनुमानित समय : ने.स. ७७५

अभिलेख : सिंह स्तम्भ ने.स. ९६६ आश्विन

विवरण : साँखुको प्रसिद्ध वज्रयोगिनी मन्दिरको आकर्षण सुन मोलम्बा युक्त तीन तले छाने शैलीले प्रदान गरेको छ। उक्त मन्दिरको ढोका झ्यालको तोरणमा समेत सुन मोलम्बा लगाइएले थप ज्वाजल्यमान थपेको छ। मन्दिरको पशिचम तर्फ गारोमा भित्तेचित्र चित्रित छ ।

कैफियत : समय समयमा जीर्णोद्धार कार्य भइरहेको हुँदा मन्दिरको भौतिक अवस्था राम्रै देखिएता पनि उचित एवं लगातार स्याहार संभारको कमी रहेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-७८

नाम : वज्रयोगिनी मन्दिरको मूलद्वार

स्थान : वज्रयोगिनी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

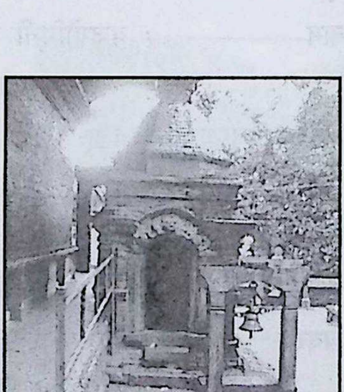
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा, काठ

मिति वा अनुमानित समय : प्रतापमल्ल ने.स. ७७५

अभिलेख : सिंहस्तम्भ ने.स. ९६६ अश्विन

विवरण : परम्परागत नेपाली शैलीमा बनेको वज्रयोगिनी मन्दिरको मूलद्वार कलात्मक वुट्टेदार छ। द्वारमा दुई तर्फ जोडी सिंहले मन्दिरलाई अझैं आकर्षक वनाएको छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८०

नाम : सरस्वती मन्दिर

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी प्राङ्गण

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : ईंटा, प्रस्तर

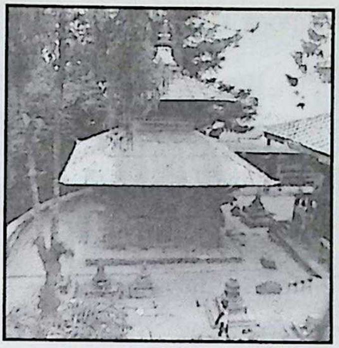
मिति वा अनुमानित समय : १९ औं शताब्दी

अभिलेख :

विवरण : शिखर शैलीमा वनेको सरस्वती मन्दिर वज्रयोगिनी मन्दिरको पछाडी पट्टि रहेको छ। मन्दिरको स्वरूपमा मिश्रित शैली झल्कन्छ। द्वारमा छेपु अंकित तोरण छ।

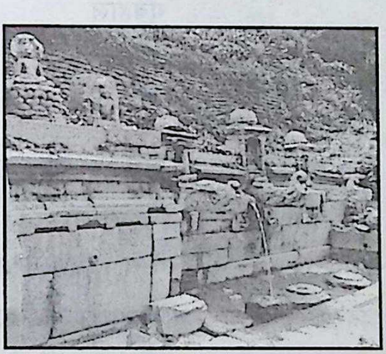
कैफियत : गजूर समयको अन्तरालले गर्दा भत्किएको अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८१
नाम : आदि बुद्ध
स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी प्राङगण
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८
पदार्थ : जस्तापाता, ईंटा तथा
तामा पित्तल
मिति वा अनुमानित समय :१७ औं शताब्दि
अभिलेख : ने.स. ९२३ को शिलापत्र ८२६
वैशाख, ने.स. ७७५ ने.स. ९६९

विवरण : परम्परागत दुई तले छाने शैलीमा निर्मित सो मन्दिर भित्र आदि वुद्धको मुर्ति छ। यस मन्दिरको सुन्दरता तामाको गजूर र कलात्मक आँखी झ्यालले प्रदान गरेको छ। घण्टाकृतिमा सुन मोलम्वा, मन्दिरको परिसरमा अष्टधातु, चैत्यवाट उत्तर पशिचममा शक्ति सहित गणेश मूर्ति र उमामहेश्वरको मूर्ति अवस्थित छन्।
कैफियत : मन्दिरको ऐतिहासिक पक्ष गौरबमय छ तापनि आधुनिक कर्कटपाताको छानाले गर्दा यस्को महत्वमा प्रतिकूल असर पारेको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८२
नाम : आदि वुद्धसंगैको
मकराकृति हिटीधारा
र पाषाण जलद्रोणी
स्थान : वज्रयोगिनी
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :ने.स. ९२३ को
अभिलेख : ने.स.

विवरण : हिटीधाराको माथीपट्टि स-साना देवलमा गणेश, उमामहेश्वर, अर्धनारीश्वर र कुमारको मुर्ति स्थापना गरिएको छ। धारासंगै प्रस्तर जलद्रोणी छ। उमा महेश्वरको मूर्तिसंगै २ अष्टधातु चैत्य रहेको छ।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८३

नाम : आदीवुद्धसंगै रहेको उमामहेश्वर

स्थान : वज्रयोगिनी प्राङ्गण

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

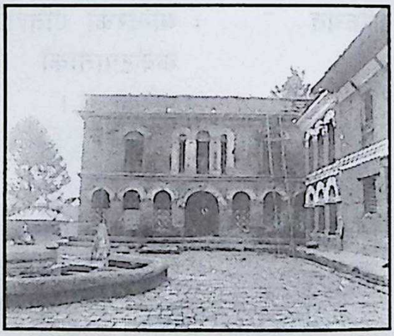
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त मूर्ति आदि बुद्धसँगै खुल्ला अवस्थामा अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८४

नाम : महा सुख्खा माजुसत्तल

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, गुंवहाल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : ईंटा

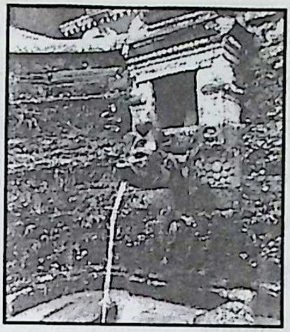
मिति वा अनुमानित समय : श्री ५ राजेन्द्र विक्रम

अभिलेख : ने.स. ९३७ वैशाख कृष्ण आमावस्या

विवरण : गुंवहाल कहलिएको यस विहार सत्तल विहार स्वरूपको देखिएता पनि विहारको अस्तित्व वनेको छ । उक्त सत्तलको पश्चिमतर्फ हिटीधारा अवस्थित छ, सिंहनी, व्याघ्रिनी, वुद्ध, वसुन्धरा, लोकेश्वरको मूर्तिहरू छन् ।

कैफियत : समय समयमा आवश्यकता अनुसार मर्मत संभार हुंदा यी सत्तलहरूको स्वरूपमा परिवर्तन आएको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८५

नाम : महासुख्खा माजु सत्तल संगैको भकराकृति हिटीधारा र जलद्रोणी

स्थान : वज्रयोगिनी, गुँवहाल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : राजेन्द्र विक्रम शाह

अभिलेख : ने.स. ९३७ वैशाख कृष्ण आमावस्या

विवरण :

कैफियत : जलद्रोणी हाल प्रयोगमा आएको छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८६

नाम : शशक्ति गणेश

स्थान : वज्रयोगिनी प्राङगण

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

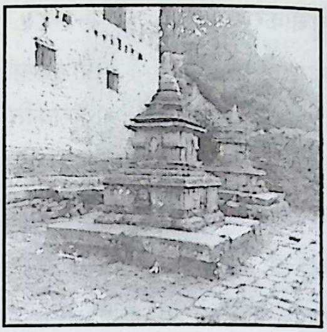
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय :

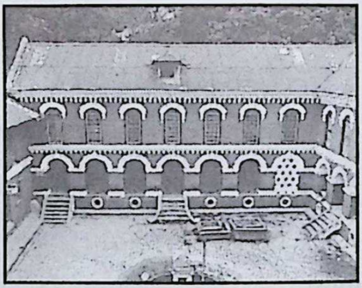
अभिलेख :

विवरण : उक्त अष्टभुज शक्ति गणेश आदिबुद्ध परिसरमा अवस्थित छ। प्रस्तर तोरणमा विभिन्न देवदेवी अंकित छ र कमलाशनमा अवस्थित छ।

कैफियत : सामन्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८७
नाम : उद्देशियक चैत्य
स्थान : वज्रयोगिनी प्राङ्गण
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण : उक्त २ उद्देश्यीक चैत्य परम्परागत शैलिमा अवस्थित छ। प्रस्तरको गजूर छ र वरिपरि चारध्यानी बुद्धहरू छन्।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८८
नाम : महासुख्खा माजु सत्तल वरपरको चौघेरा सत्तल
स्थान : वज्रयोगिनी, गुँवहाल
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८
पदार्थ : ईंटा, प्रस्तर, जस्तापाता
मिति वा अनुमानित समय : राणाकालिन
अभिलेख :
विवरण : परम्परागत शैलीका निर्मित सो सत्तलको अग्रभागमा खुल्ला र विभिन्न देवदेवी मन्दिरहरू छन्।
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८८

नाम : दक्षिणकाली भैरब

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी, घुमाचो

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : जस्तापाता, काठ

मिति वा अनुमानित समय : टुक्रिएको मूर्तिले गर्दा २०४२ सालमा नयाँ मूर्ति स्थापना गरिएको

अभिलेख : दुईवटा जीर्ण अभिलेखहरू छन ।

विवरण : यहाँ रहेको प्रतिकात्मक शिलालाई दक्षिणकाली भैरब मानिएको छ । परिसरमा एउटा मकराकृतिको ढुङ्गेधारा समेत छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-९०

नाम : नयाँ दक्षिणकाली भैरवको मूर्ति

स्थान : वज्रयोगिनी, धुमाचो

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

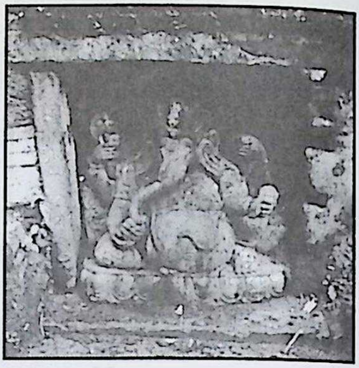
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा, जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : उक्त मूर्ति दक्षिणकालीसँगै यो दक्षिणकाली भैरवको मूर्ति अवस्थित छ ।

कैफियत : बाहिर खुल्ला अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८१

नाम : गणेश

स्थान : वज्रयोगिनी, धुमाचो

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण : उक्त गणेश चारहात युक्त, कमलाशन अवस्थामा छ । दक्षिणकालीसँगै अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८२

नाम : जलद्रोणी

स्थान : वज्रयोगिनी, गुँवहाल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : राजेन्द्र विक्रम शाह

अभिलेख : ने.स.९३७ वैशाख कृष्ण आमावस्या

विवरण : यो जलद्रोणी महासुख्खा भाजु सत्तल सँगै रहेको छ ।

कैफियत : यस जलद्रोणीलाई झारपातले ढाकेको छ । जलद्रोणी हाल प्रयोगमा आएको छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-९३

नाम : भैरबस्थान

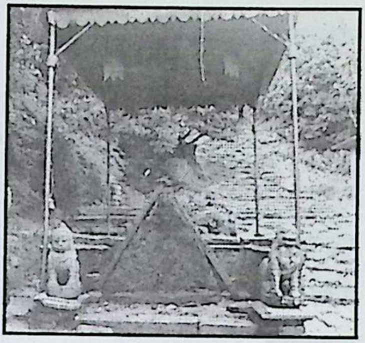
स्थान : वज्रयोगिनी, धुमाचो

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पद्धार्थ : प्रस्तर,जस्तापाता,ईंटा

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : प्रतिकात्मक शिलाको रूपमा छ र वाहिर दुई पट्टि जोडी सिंह राखिएको छ, वरिपरि खुल्ला गरी वनाइएको छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-९४

नाम : दक्षिणकाली पुरानो फुटेको मूर्ति

स्थान : वज्रयोगिनी, धुमाचो

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : खुल्ला रुपमा अवस्थित छ ।

कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-९५

नाम : सुख्खा सत्तल

स्थान : वज्रयोगिनी, गुँवहाल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

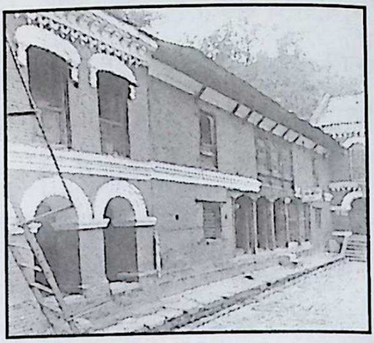
पदार्थ : ईंटा, काठ, जस्तापाता

मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण :

कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-९६

नाम : ढुङ्गेधारा

स्थान : वज्रयोगिनी, धुमाचो

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

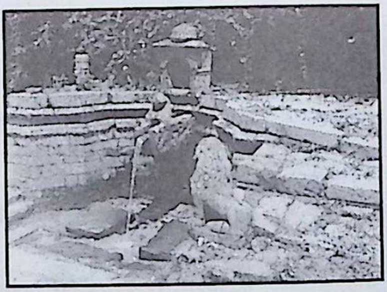
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

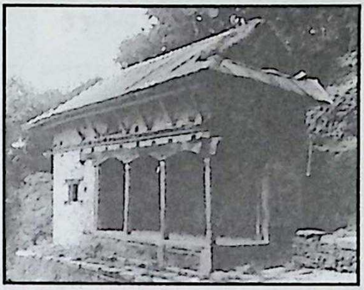
मिति वा अनुमानित समय : राणाकालिन

अभिलेख :

विवरण : दक्षिणकाली सँगै रहेको ढुङ्गेधारा माथी सानो देवल छ र तलपट्टि एउटा सिंह छ ।

कैफियत :

सूचीकरण संख्या : १२-१-८७

नाम : पाटी

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी धुमाचो

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

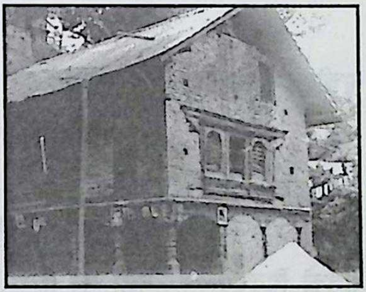
पदार्थ : जस्तापाता, ईंटा, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय : १९ औं शताब्दी

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलिमा निर्मित उक्त पाटी खुल्ला ३ कवलको छ। पाटीको उत्तर तर्फ पनि २ कवल खुल्ला नै रहेको छ। पाटी कलात्मक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण छ।

कैफियत : झिंगटी छाना पानी चुहिनाले जस्ताको छाना फेरिएको छ र काठका दलिनहरू भने किराले खाइ मक्किएको अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-८८

नाम : भजनघर सत्तल

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी प्राङ्गण

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

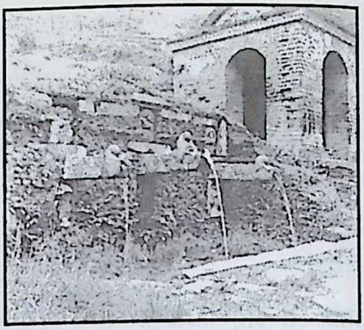
पदार्थ : जस्ता, ईंटा, माटो

मिति वा अनुमानित समय : १८/१९ औं शताब्दी

अभिलेख :

विवरण : काष्ठकलाले युक्त झ्याल तथा थामहरूले आकर्षक रहेको भजनघर सत्तल वौद्ध भिक्षुणी वसोवास घरको रूपमा पनि चिनिन्छ। सत्तलदेखि पश्चिम तर्फ पाषाणमय गुफा रहेको छ।

कैफियत : समय समयमा भएको मर्मत संभार पछि यस सत्तलको स्वरूपमा परिवर्तन आएको छ। साथै उचित स्याहारको कमिले अस्तव्यस्त देखिन्छ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-९९

नाम : तीनधारा र पाटी

स्थान : साँखु, बज्रयोगिनी धुमाचोगाऊँ

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

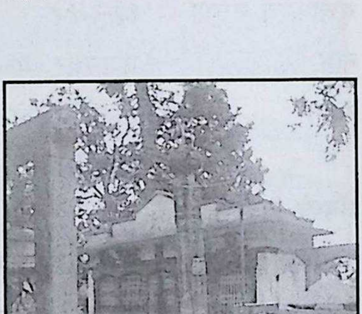
पदार्थ : ईंटा, माटो, सिमेन्ट

मिति वा अनुमानित समय : राणाकालीन

अभिलेख :

विवरण : दर्शनार्थीहरूको प्रयोगका लागि अविरल बग्ने मकाराकृतिका ३ ढुङ्गेधाराको छुट्टै महत्व छ र यस धारा मुनी ३ पोटे देवता सहित शेषनाग रहको छ र यस धारा संगै दक्षिण मोहडाको आर्क शैलीको पाटी रहेको छ ।

कैफियत : धारा सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१००

नाम : वज्रयोगिनी प्राङ्गणको पाटी

स्थान : साँखु, वज्रयोगिनी प्राङ्गण

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

पदार्थ : ईंटा, प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : यो पाटी साँखु, वज्रयोगिनी प्राङ्णमा अवस्थित छ ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १२-१-१०१

नाम : पाषणकालीन गुफा

स्थान : बज्रयोगिनी प्राङ्गण

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

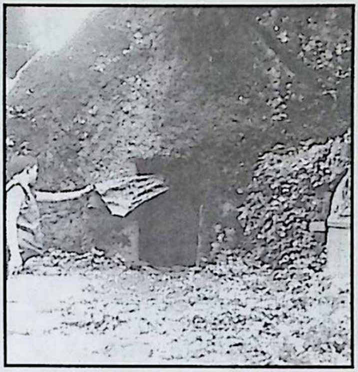
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : पाषाणकालिन

अभिलेख :

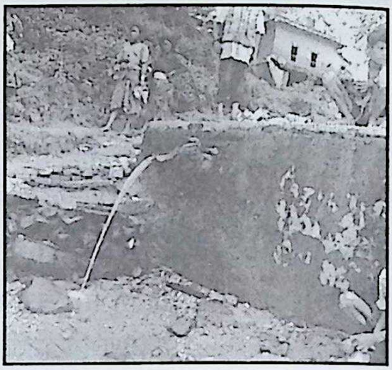
विवरण : यो गुफा वज्रयोगिनी प्राङ्गणसँगै अवस्थित छ।

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

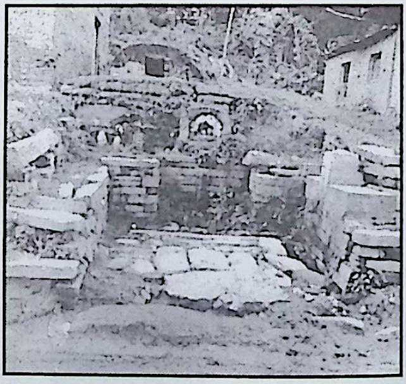

⌘

१३. डाँछी गा.वि.स.

सूचीकरण संख्या : १३-१-१
नाम : हिटी धारा
स्थान : डाँछी, व्रम्हखेल
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण :
कैफियत : उक्त धारा सामान्य अवस्थामा छ ।

सूचीकरण संख्या : १३-१-२
नाम : हिटी धारा
स्थान : डाँछी, नयाँपाटी
क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २
पदार्थ : प्रस्तर
मिति वा अनुमानित समय :
अभिलेख :
विवरण :
कैफियत : धारा सुकेको छ ।

सूचीकरण संख्या : १३-१-३

नाम : गा-हिटी

स्थान : डाँछी, नयाँ पाटी

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. २

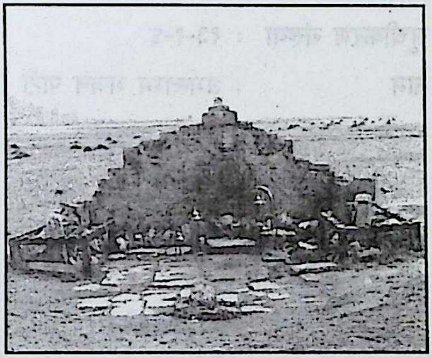
पदार्थ : प्रस्तर

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण :

कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ।

सूचीकरण संख्या : १३-१-४

नाम : भैरवस्थान

स्थान : डाँछी, थली

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

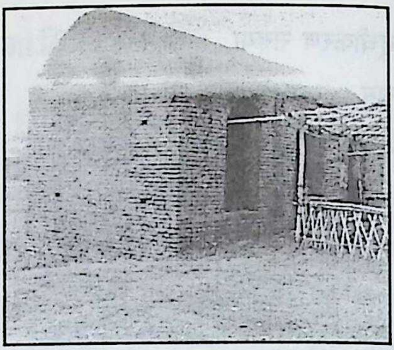
पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : अर्धगोलाकार शैलीमा खण्ड खण्ड भै अगाडी खुल्ला गरी वनाइएको छ। दायाँ वायाँ दियाहरू राखिएको छ र घण्टहरू झुण्ड्याइएका छन। मुख्य स्थलमा भैरबको प्रतिकात्मक मूर्ति स्थापना गरिएको छ।

कैफियत : संरक्षणको कमी रहेको छ।

सूचीकरण संख्या : १३-१-५

नाम : भैरवस्थान संगैको पाटी र गणेश (प्रतिकात्मक मूर्ति)

स्थान : डाँछी थलि

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

पदार्थ : प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

विवरण : परम्परागत शैलीमा निर्मित तीन कवलको पाटी सँगै गणेश स्थान समेत रहेको छ। जहाँ गणेशको प्रतिकात्मक मूर्ति स्थापना गरिएको छ र दुईवटा ढलौटका घण्टाहरू झुण्ड्याइएका छन्।

कैफियत : गणेश स्थानको पछाडी पट्टिको छाना फुटेको छ।

सूचीकरण संख्या : १३-१-६

नाम : धर्मस्तम्भ भजन पाटी

स्थान : डाँछी व्रम्हखेल

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ३

पदार्थ : जस्तापाता, प्रस्तर, ईंटा

मिति वा अनुमानित समय : २०२८ सालमा (पूर्वजीर्णोद्धार)

अभिलेख :

विवरण : पाटी छाने शैलीमा अवस्थित छ। दक्षिण मोहडमा वनाएको उक्तपाटीमा ६ वटा साधारण थामहरू छन। दक्षिण तर्फ ३ वटा र पश्चिम तर्फ २ वटा खुल्ला कवलहरू छन्। पाटीको भित्रपट्टि धर्मस्तम्भ स्थापना गरिएको छ।

कैफियत : पाटीको निदालहरू किराले खाएका छन र संगै रहेको पीपल वृक्षका जराले पेटीका ईंटाहरू उप्काइसकेका छन र छानाको जस्तापाता पनि पुरानो भइसकेको छ।

सूचीकरण संख्या : १३-१-७

नाम : नैपाली हिटी

स्थान : डाँछी, थली

क्षेत्रको विवरण : वडा नं. ८

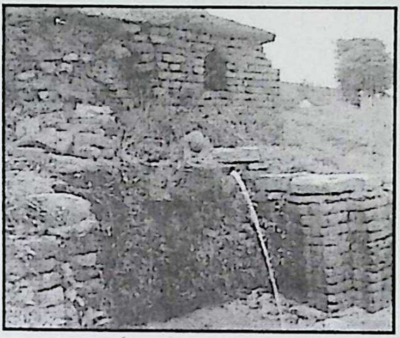
पदार्थ : प्रस्तर, ईंट्टा

मिति वा अनुमानित समय :

अभिलेख :

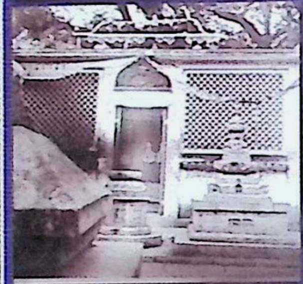
विवरण :

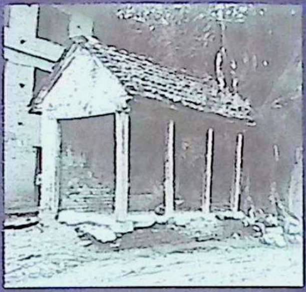
कैफियत : सामान्य अवस्थामा छ ।

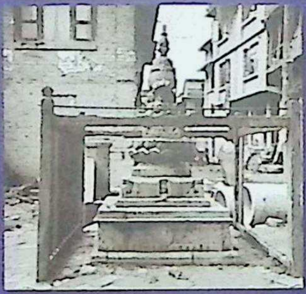

⌘

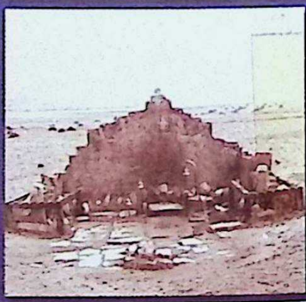

मुद्रक भेराइटी प्रिन्टर्स प्रा. लि.